

ΕΣΤΙΑ

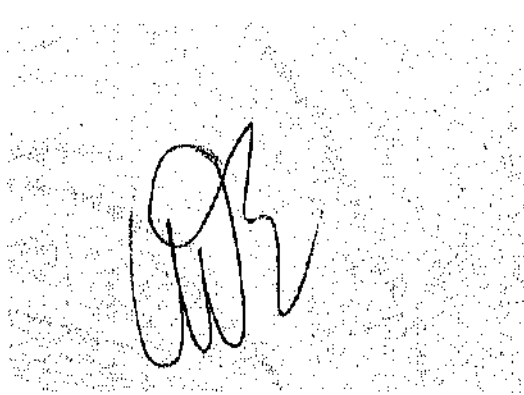
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΩΝ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten notes and signatures

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτική
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της Ασωφόρου Πανεπιστημίου, 39

1885

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 16

10 Φεβρουαρίου 1885

ΔΑΝΤΗΑ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ

(1791.)

Α'

Ἐν ἔτει 1791 δύο κληρικὸι Ἕλληνες, ἐκ τῶν Μηλιαίων τῆς Θεσσαλομαγνησίας ἀμφοτέρωι καταγομένοι, ἐξέδιδον ἐν Βιέννῃ σύγγραμμα γεωγραφικὸν ἐκ σελίδων 648, σχήματος 8^{ου}, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Γεωγραφία νεωτέρη, ἑρανεῖα» σθεῖσα ἀπὸ διαφόρων συγγραφεῖς παρὰ Δανιὴλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἱεροδιακόνου καὶ τῶν Δημητρίων. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδομένη ἐπίστασις τῶν ἰδίων, καὶ εἰλοτιμῶ χρηματικῆ συνδρομῆ τοῦ ἐπιτιμότη τοῦ κυρίου Γεωργίου Δροσινού Χατζῆ Ἰβου, τοῦ ἐξ Ἀμπελοκίων. Τόμος πρῶτος περιέχων τὴν Ευρωπαϊκὴν Τουρκία, Ἰταλία, Σπάρτια, Πορτογαλλία καὶ Φράντζα. Ἐν Βιέννῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ κυρίῳ Θωμᾷ τῷ Τράττνερ 1791.

Περὶ τοῦ πονήματος τούτου, ὅπερ εἰς ὀλίγους εἶνε σήμερον γνωστὸν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, εἰς ὀλιγίστους δ' ἐξ ἀναγνώσεως, ἕνεκα τῆς σπανιότητός του, προτιθέμενοι νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα, προλέγομεν, προλαμβάνοντες τὴν εὐλογον περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ γεωγραφίας ἐκ τῶν συνήθων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς διδασκαλίαν τῶν παιδίων, ἀλλὰ περὶ βιβλίου μοναδικοῦ ἐν τῇ νέα ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πρῶτον λόγιον Ἕλληνας διεγράψαν τὰ ἀληθῆ ἔθνη τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πρῶτον μετὰ θάρρους παρέστησαν, ὡς ἱστορεῖ καὶ Γερβίνος, τὴν πολιτικὴν αὐτῆς κατάστασιν ὑπὸ τὴν δουλείαν, καὶ ὑπὸ τὸ φθοροποιὸν σύστημα τῆς τουρκικῆς διοικήσεως.

Συγγραφεῖς τῆς Γεωγραφίας ἀναγράφονται δύο, εἰς ἑμῶς εἶνε, καθ' ἡμᾶς, ὁ πραγματικὸς συγγραφεὺς αὐτῆς, ὁ Δανιὴλ Δημητρίου Φιλιππίδης. Ἐλαχιστὴν δὲ φαίνεται εἶχε συμμετοχὴν εἰς τὸ ἔργον ὁ πολὺ νεώτερος τὴν ἡλικίαν τοῦ Φιλιππίδου Γρηγόριος Κωνσταντᾶς. Ἡ γλῶσσα, τὸ ὕφος, αἱ γνώμαι, αἱ κρίσεις, αἱ ἠθικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἀναγραφόμεναί, ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ καλῆμου τοῦ Φιλιππίδου, ὡς κατάδηλον γίνεταί καὶ ἐκ τῶν μετὰγενεστέρων συγγραφῶν

τούτου καὶ ἐκ τῶν μεταφράσεων. Ἄλλως τε δὲ καὶ πανταχοῦ ἐν τῷ κειμένῳ τῆς γεωγραφίας εἰς φαίνεται ὁ συγγραφεὺς διότι ἐνθα ἀναγράφεται ἐκ τῆς ῥύμης τοῦ λόγου νὰ διμλήσῃ περὶ αὐτοῦ, ἀφηγοῦμενος τί εἶδε, τί ἤκούσε, τί ἀνέγνωσε, πῶθεν διήλθεν, ἑμλεῖ διὰ τοῦ ἐπικού ἀριθμοῦ, διὰ τοῦ ἐγὼ, τὸ ἐγὼ δὲ τούτο εἶνε αὐτὸς οὗτος ὁ Φιλιππίδης. Μόνον δ' ἐν τῷ προλόγῳ καὶ ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ προσφωνήσει μεταχειρίζονται τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν τῆς πρωτοπρόσωπου ἀντωνυμίας, ὅπερ ἐμφαίνει, ὅτι εἶχε συμμετοχὴν τινὰ καὶ συνεργασίαν ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς¹⁾.

Ἀμφοτέρωι οἱ ἄνδρες οὗτοι, οἱ ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀνήκουσιν εἰς τὴν πολυπληθῆ ἐκείνην χορείαν τῶν διδασκάλων τοῦ γένους, οἵτινες ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος, δημιουργοῦντες διὰ μυρίων κόπων καὶ κινδύνων πολλαχοῦ τῆς ἐρήμου ταύτης καὶ χέρσου γῆς ὁάσεις, προσεκάλουν τὴν νέαν γενεάν νὰ πῆν τὸ νάμα τῆς γνώσεως, ν' ἀνεύρη παρηγορίαν ἐν τῇ μαθήσει, καὶ ἀναγέννησιν ἠθικὴν ἐν τῷ καλλιεργουμένῳ ὑπὸ τούτων χλοερῷ λειμῶνι τῶν ἀρχαίων ἀνάμνησεων.

Τὴν νεωτερικὴν Γεωγραφίαν ὁ Φιλιππίδης συνέγραψεν ἑρανεσθεῖς, ὡς εἶκος, ἐξ Ευρωπαϊκῶν συγγραφῶν τὴν κυρίως γεωγραφικὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος παρενέβαλε πολλὰ ἐκ τῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας εἶχε διαφόρων αὐτῆς τόπων, ἢ ἐξ εἰδήσεων, ἃς συνέλεξεν ἐρωτῶν ἐντοπίους· διότι ἐθεώρει, καὶ ὀρθῶς, ὅτι καὶ οἱ ἀμαθέστατοι τῶν ἀνθρώπων εἶνε πολῦτιμοι δηγητοὶ εἰς τὰ τῆς πατρίδος των εἰς τὸν συντάσσοντα γεωγραφίαν. Ἐσκόπων δὲ ὁ τε Φιλιππίδης καὶ Κωνσταντᾶς διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τὴν διὰδοσιν γεωγραφικῶν γνώσεων, καὶ τὴν πλήρωσιν κενῶ, ὅπερ ἐβλεποῦν ὑπάρχον εἰς τὸ Γένος, ὡς πρὸς τὰ γεωγραφικὰ βιβλία: «Ἐἰ γὰρ γράφουσιν, ὅ τὰ τῆς οἰκίας ἀγνοῶν, τὸ νήπιόν ἐστι» τῆς οἰκίας, πάντως ὁ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐν

¹⁾ Ἐν τίνι διατριβῇ τοῦ ἱατροῦ Ν. Σαυθοῦ γραπτῆ ἐν Ἀδελφότητῃ τῷ 1828 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Beitrag eines Griechen zur richtigeren und milderem Beurtheilung des jetzigen Griechischen Volkes, Bemerkungen über Beiträge zur Geschichte des Griech. Volkes älterer und neuerer Zeit*, 1828, σελ. 259 ἀναγνώσκειται ὅτι ὁ Φιλιππίδης ἐξέδωκε Γεωγραφίαν, ὁ δὲ Κωνσταντᾶς μετάφρασις τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Σοαβίου.

» ἀγνοία δι' ἀμέλειαν καὶ ἀμάθειαν τυγχάνων
» τὸ νηπιὸν ἐστὶ τῆς οἰκουμένης ».

Καὶ παρακατιόντες ἐπιφέρουσιν ὅτι τὰ πρὸς πᾶν
εἶδος παιδείας εἰς τὸ δυνατὸν ἔχρον ἐληλακότα
Εὐρωπαϊκὰ γένη ἔχουσιν εὐφορίαν γεωγραφικῶν
συγγραμμάτων, « ταύτην οὐκ τὴν παρ' αὐτοῖς
» εὐφορίαν ζηλοῦντες παρ' αὐτοῖς τῶν Κελ-
» τῶν καὶ Τευτόνων καὶ Κληθρῶν ἀπογόνους καὶ
» τὴν παρ' ἡμῖν ἀφορίαν μὴ φέροντες, παντὸς
» ἀφειδήσαντες πόνου, τὴν παρούσαν Γεωγρα-
» φίαν ἠρασιάμεθα, ἵνα μὴ οἱ τῶν Ἑλλήνων
» ἀπόγονοι τοιούτων παιδευτικῶν βιβλίων στε-
» ροιμεθῶ ».

Τὸ πόνημά των ἀφιερῶσιν εἰς τὸν ἀρχιστρά-
τηγόν τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' Ποτέμκιν, ὃν ἐ-
γνώρισαν ἐν Βουκουρεστίῳ διατρέποντες, καὶ ὃν
θεώρουν ὡς τὸν μέλλοντα λυτρωτὴν τοῦ ἑλλη-
κοῦ Γένους. Τὴν ἀφιέρωσιν δὲ ταύτην προσφω-
νοῦσιν οὐχὶ οὕτω εἰς τὸν Ποτέμκιν, ἀλλ' ἡ Ἑλ-
λάς, ὑπομιμνήσκουσα αὐτῷ τὰ δεινοπαθήμα-
τά της.

« Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Γαληνοτάτῳ Πρίγκιπι
» Κυρίῳ Κυρίῳ Γρηγορίῳ Ποτέμκιν, ἀρχιστρα-
» τῆγῳ πάντων τῶν ῥωσικῶν στρατευμάτων
» κτ. κτ. κτ. »

« Η' Ἑλλάς. »

« Δέσποτα! Ἦν ὅτε καὶ γῶ περιβλεπτός ἦν, καὶ
» κατὰ λειμῶνα κομῶσα οὐχ ὅτι γε φύλλοις καὶ
» ἀνθεσι, καὶ ὅσα πέφυκε λειμῶνας μόνον κοσμεῖν,
» ἀλλὰ καὶ δρυσὶν εὐπετάλοισι καὶ ταναΐσιν
» κυκάριτοῖσι, καὶ πάντοίῳ γένει οὐτῶν, ἅσα πέ-
» φυκε κόσμον ἄμα καὶ στέπην, οὐ μὴν ἀλλὰ
» καὶ κράτος παρέχεσθαι. Ἦδη δ' ἐγὼ ἐκείνη
» ἡ περιβλεπτός καὶ ζηλωτὴ, οἰκτρά τὰ πάντα
» καὶ τραγωδίας ὑπόθεσις. . . . »

Ἐν τοιαύτῃ δὲ πενθίμῳ γλώσῃ παρίστανει τὴν
Ἑλλάδα ἐκφωνοῦσαν τοὺς στίχους τῆς Βικαθήης,
ὧν μετέθηκαν τὴν τάξιν χάριν τῆς ῥιμῆς τοῦ
λόγου:

• Οἱ γ' ἦν μέλα, τί ποτ' ἀπόσω;
• ποῖον ἄνω, ποῖον ἔδυρμόν;
• ποῦ τις θεῶν
• ἡ δαίμων νῶν ἔπαρτός,
• τίς ἀμύνει μοί;

« Τίς ἄλλος; ἢ σὺ γ' ὁ ὑψικόμος καὶ εὐστικός
» φωνῆς, ὁ μέγας παρὰ τῇ μεγίστῃ καὶ ἀγλαῶ-
» κάρῳ ἐλαίᾳ, τῇ τηλεθωσῇ, καὶ τῇ ὑψη-
» λῶν πᾶσαν μονοῦ τοῖς κλάδοις ἐπισχούσῃ,
» Σὺ δὲ μοί ὁ ἀρωγός, ἡ σκέπη, τὸ στήριγμα,
» τὸ σωτήριον φυτόν, δι' οὗ τὰ καὶ αὐτοῦ κισσοῦ
» ἐλειονότερον κατὰ γῆς ἐρποντὰ καὶ παρὰ πάν-
» των πατούμενα βλαστήματα ἐκείνων μου τῶν
» παλαιῶν θρωῶν ἀναστήσονται, ὧν δὴ τυγχάνουσι
» καὶ οὗτοι οἱ πρὸ ποδῶν σου, νῦν χαλινοῦμενοι,
» καὶ ταῖς σαῖς κόμησιν ὑποκλιθέντες;

Δαυὶδ ἱερομ. καὶ Γρηγόριος ἱερομ. Θεσσαλ. »

Ἰσως σημεῖρον εἰς ἡμᾶς, κρινοῦντας ἄλλως τῇ

πολιτικά πράγματα, μετὰ παρέλευσιν 94 ἐτῶν,
ἐν τοῖς ὁποίοις ἐπλήθον μεγάλα ἱστορικά γεγονό-
τα, ἢ προσφωνήσας αὐτῇ ἔχει τὸ παράδοξον.
Ἄλλ' ὅτε ἐγράφετο ἡ Ἑλλάς πᾶσα, καὶ δὴ ἡ
Πελοπόννησος, ἡ Στερεὰ, ἡ Θεσσαλία διετίθοντο
ὑπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὸν τρομόν ἐπαχθεστάτου
Ζυγοῦ μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἀπόπειραν τῆς Αἰκατε-
ρίνης Β' πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων τῷ
1770. Ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ κινήματος οὐδαμῶς ἄλ-
λοθεν ὑπέφωσκε φῶς ἐλπίδος καὶ σωτηρίας ἢ ἐκ
Βορρᾶ. Προφητεῖαι καὶ χρησμοί, κληροδότημα
τῶν βυζαντινῶν χρόνων, περὶ τοῦ ξανθοῦ γένους,
τοῦ μέλλοντος ἢ ἐλευθερώσῃ τὴν Πόλιν τῶν
Ῥωμαίων, παραδόσεις ἐθνικαί, τὸ ὑμῶδοξον τοῦ
ῥωσικοῦ ἔθνους, ἡ ἰσχύς αὐτοῦ προσέκλυον τὰ
βλέμματα τοῦ οἰκίζοντος καὶ δοῦλου Γένους τῶν
Ἑλλήνων πρὸς τὴν Μοσχοβίαν. Καὶ τοι δὲ ἡ πρῶ-
τὴ ἀπόπειρά τοῦ 1770 εἶχεν ἀποτυχεῖ, ἢ πίστις
εἰς τὴν ἀρωγὴν τοῦ ῥωσικοῦ ἔθνους ἐμενεν
ἔδραϊα καὶ ἀκράδαντος. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ αἰσθημα
τοῦ ἐθνισμοῦ εἶχεν ἐκλίπει τότε πρὸ τῆς ἰδέας
τοῦ ἠμοδόξου ἢ ἤρκει διὰ τοὺς Ἑλληνας νὰ κα-
θίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντινου χριστιαν-
νός αὐτοκράτωρ. Τοιαῦται δὲ σκέψεις ἐπλήρουν
τὸν νοῦν οὐ μόνον τοῦ γυῖθι ὄγλου, τοῦ ἀμαθούς,
τοῦ κρινόντος ἐξ ἐντυπωσέων, ἀλλὰ καὶ τῶν λα-
γίων. Δὲν ἦτο δὲ, λέγομεν, δυνατόν καὶ νὰ ἐπι-
κρατήσῃ ἐτέρᾳ γνώμῃ, διότι καθ' ἐλάχιστην ἔβλε-
πον ἐπ' ἀναλαμβάνομενας τὰς ἀποπειράς τῆς ῥωσ-
σικῆς αὐτῆς πρὸς ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ
ἐμάνθανον τὰς ὑποσχέσεις πρὸς συνδρομὴν τούτων
καὶ ἀπελευθέρωσιν, ἃς διεσάλπιζον ἀνὰ πᾶσαν τὴν
Ἑλλάδα Ῥῶσοι καὶ Ἑλληνας πράκτορες. Δὲν
ἠδύναντο δὲ καὶ νὰ διδῶσιν, ὡς εἶχον τὰ πράγ-
ματα τότε, τὰ σχέδια τῆς ῥωσικῆς πολιτικῆς
καὶ τὰς πλεκτάνας, αἰτίνας ἑταῖρον πᾶσαι ὅπως
πράγματι τῷ τῷ ὄνειρον τῆς καταλήψεως τῆς
Ῥωσικῆς τῆς πᾶσι τῶν Καيسάραν, τῆς
Κωνσταντινουπόλεως.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ἣν ἐγράφετο ἡ
Φιλιππίδης, ἕτερος λόγιος ὁ Ἀθηναῖος Παλλί-
δας, ἀφιέρου ὡσαύτως τὸ ἑλληνοῖσι καὶ λατινι-
στί γέγραμμένον φιλοσοφικοῦ ῥησκειυτικόν αὐτοῦ
σύγγραμμα « Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία » εἰς τὴν
Αἰκατερίνην Β', αὐτοκράτειραν πάσης Ῥωσσίας.
Καταφαίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφιέρωσιν πρῶτου
ὁ φιλόπατρις σκοπός « Ταῖς σαῖς οὖν ἀκτίσι καὶ
» ἡ Ἑλλάς γράφει, ἢ τὸ παλαιὸν ἐνδοξὸς τε
» καὶ εὐδαιμόνιον διὰ τὴν Ἀθηναῶν καὶ τὸν Ἀρη-
» νῶν δὲ ἀδοξίας καὶ δυστυχίας διὰ τὸν τῶν βαρ-
» βάρων ὀλιθόντα καὶ ἐπιβαρύνοντα Ζυγόν, ψυ-
» χρά οὕσα θερμάνεσθαι ἠέρετο, καὶ τὰς χεῖρας
» ἐκτείνειν καὶ τῷ νῶ ὡς παρούσαν ὄψιν, Σέ,
» τὴν αὐτῆς ἀγχιλαβανόμενῃ καὶ ὑπερασπιζο-
» μένῃ, καὶ τοῦ θεοῦ Ζυγοῦ λυτρωσομένην, καὶ
» δέσποιναν αὐτῆς ἐσομένην. . . . Σέ, φημί,

» Κραταιοτάτῃ, προσδοκᾷ, ἐπὶ σὲ ἐλπίζει, καὶ
» ἐλπίζουσα οὐκ ἐπαίχνηθήσεται. . . . »

Ἄλλὰ καὶ πρὸ 20 ἐτῶν ἕτερος ἀνήρ, ὁ ὑψι-
πέτης νοῦς τῶν χρόνων ἐκείνων τοῦ δεινοπαθού-
τος Ἑλληνισμοῦ, ὁ εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως ἐν-
τροφῆσας, ὁ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, ἐν τῇ μετα-
φράσει, ἣν ἐξέπνευσεν ἐκ τῆς ῥωσικῆς εἰς τὴν
ἑλληνικὴν « τῆς εἰσηγήσεως τῆς Αἰκατερίνης
Β' εἰς τὴν ἐπιτροπίαν τοῦ νομικοῦ κώδικος »,
προσφωνῶν τῇ Αἰκατερίνῃ γράφει « Γαληνοτά-
» τη! Ἄλλ' ἔχει καὶ ἡ Ἑλλάς ἔχει
» καὶ καὶ ἡ τάλαινα Ἑλλάς τί νὰ ἐλπίσῃ. Ἀρ-
» οῦ οἱ ναυτικοὶ Σου κραταιοὶ πολεμικοὶ στόλοι
» διέπλευσαν (ἔργον τὸν ὁποῖον ἡ ἱστορία δὲν
» ἔχει ν' ἀναφέρῃ οὔτε μνημῆον προτέρων οὔτε
» παράδειγμα), ἀφ' οὗ διεπέρασαν εὐτυχῶς ἀπὸ
» τὸ Βαλτικόν καὶ τὰ ἄλλα Ἀρκετὰ Πελάγη
» εἰς τὸ Ἴόνιον, ἀφ' οὗ καταγελάσιν ἐκ τοῦ πλη-
» σίον τὸν ὑπὲρ Μαλιάν φρικαλέον εἰς τὸν πη-
» λαιούς πλοῦν, καὶ φαίνεται ν' ἀποβλέπωσι καὶ
» ἐπιπέκεινα, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Αἰγαῖον
» καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τότε καὶ οἱ Ἕλληνες
» ἄρχονται ν' ἀναπτέρονται μὲ ἐκείνας τὰς ἐλ-
» πίδας, τὰς ὑποίας ὁ βαρὺς καὶ πολυχρόνιος
» τῆς δουλείας Ζυγός εἶχεν εἰς αὐτοὺς σχεδὸν
» ἐξελείψει. Ἦδρα οἱ μὲν ἀπολαύματα ἀναλαγί-
» ζονται τὸ προκοπιβάσμενον ἐκείνο περὶ τοῦ
» ξανθοῦ Γένους, καὶ δὲν ἠέσφρω ποῖους ἄλλους
» προδιτατρούλημένους χρησμούς, οἱ δὲ μάλ-
» λον νοήμονες. . . . Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς καὶ τὰ
» λοιπὰ ἠμοδόξια Ἑθνη, ζωογονοῦνται μὲ αὐτὰς
» τὰς ἐλπίδας, καὶ ἤδη ἐγγίζουσαν φαντάζον-
» ται τὴν ἀπολύτρωσιν. Ἦδη ὑπὸ τὴν Σὴν Δε-
» σποτίαν ἀνατυποῦνται τοῦ χρυσοῦ αὐτῶν
» αἰῶνος τὴν ἐπανάστασιν. Ἦδη περιμένουσιν
» ἀπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Σου στόματος ὑπαγο-
» ρευομένους ν' ἀκούσων ἐκείνους τοὺς νόμους, ὅφ'
» οὗς θέλει ζήσων ἐπὶ γῆς καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀπό-
» γονοὶ αὐτῶν πανόλβιοι καὶ πανευδαίμονες. . . »

Οἱ ἀφιερωτικοὶ οὗτοι λόγοι εἰς ἡμᾶς, τοὺς
γεννηθέντας ἐν ἡμέραις ἐλευθέραις, φαίνονται
ὑπερβολικοὶ, δουλικοὶ, πλήρεις ὑπερμέτρου κολα-
κείας καὶ θυμιάματος, ἀλλ' ὡς εἶπομεν καὶ ἀνω-
τέρω διὰ τοὺς γράφοντας τότε, ἐν χρόνους πέν-
θους καὶ ὀδυρμῶν, ἦσαν σύμβολον πίστεως, εἰς
ὁ ἐπίστευον κατὰ πεποιθήσων. διότι εἰς αὐτὸ καὶ
μόνον διέβλεπον ἐλπίδα σωτηρίας ἐν τῇ ἀσθα-
νεῖᾳ των. Οὐδὲ ἠδύναντο οἱ λόγοι ἔθνους ἐξου-
θεωμένου καὶ τεταπεινωμένου ὑπὸ ἀφορήτου δου-
λείας, γινώσκοντας καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ταπεινὴν
θέσιν καὶ τὴν ἀλλοιότητα τοῦ ἔθνους των, νὰ λα-
λῶσων ἐτέραν γλώσσαν πρὸς ἰσχυροὺς δυνάστας
καὶ πρὸς κρατικὰν Βασιλίδαν ἔθνους χριστιανοῦ
ὀρθοδόξου, μεγίστου καὶ δυνατοῦ. Πᾶσα κομπορ-
ρημοσύνη αὐτῶν ἐν τοῖς λόγοις, πᾶσα μεγαλη-
γορία καὶ ἀλαζονεία, καὶ ἀναφορὰ καὶ σύγκρισις

πρὸς τοὺς προγόνους καὶ τὴν ἀρχαιότητα, ἢ
γίνεται σήμερον τοσαύτη καὶ τηλικαύτη κατὰ
χρησῆς, θὰ ἦτο ἀληθὴς παραδοξία τῆς δοξῆς τῆς
ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ διακωμώδησις ἀπρεπῆς
τοῦ πένθους καὶ τῆς ἀδοξίας τῆς νείας. Βγίνω-
σκον τὴν ἀληθῆ αὐτῶν θέσιν, καὶ μετὰ σεβασμοῦ
ἠτένιζον πρὸς τὸ ὕψος τῶν δυνατῶν, οὐχὶ ζη-
τοῦντες χρήματα, ἢ μισθούς, ἢ θέσεις, ἢ τιμὰς,
ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος. Ὁ Εὐγένιος
γράφων τὴν ἀφιερωτικὴν, ἢ ἀνωτέρω ἐμνήσθη-
μεν πρὸς τὴν Αἰκατερίνην, λέγει ὅτι μεταξὺ
τόσων, ὅσοι ἐκ γένους παντός, καὶ γλώσσης παν-
ταίας λαμβάνουσιν ἄδειαν καὶ προσφέρουσιν οἰον-
δήποτε ἢ μελέτημα τῆς ἐαυτῶν ἀγχινοίας, ἢ
τῆς ἐαυτῶν φρονήσεως ἐπιτήδευμα. « Ἰδοὺ καὶ
» εἶας Γρικὸς τῆς διεπέρασαν ἐπιτήδευμα, « Ἰδοὺ καὶ
» μα καὶ φρέμμα, ὅστις παρατολιμᾷ, παρυστά-
» μενος εἰς τοὺς πόδας τοῦ θεοστῆρίτου θρόνου
» τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, νὰ δωρο-
» φορήσῃ τὸ λιτόν φιλοπόνημα μὲς ἀπλῆς με-
» ταφράσεως ».

« Ὁ προσφέρων εὐσεβῆς πάντως καὶ ταπει-
» νός καὶ πρὸς τοσαύτον ὕψος εἰς ὃ ἀποτολμῶ
» καὶ ἀτενίζω ὅλως ἀσύμμετρος. Ἄλλ' ὁ κόσμος
» ὅλος εἰσέχει ὅτι ἡ Σὴ Σεβαστὴ καὶ Μεγάλῃ
» ψυχῇ ἀνακαθίσταται ὑπὲρ πᾶν ὕψωμα τῶν ἐπι-
» τῆς γῆς, καταδιβάλλουσα ἐαυτὴν διὰ τῆς φι-
» λανθρωπίας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους,
» καὶ νεύουσα εὐμενῶς ὅπου κρινῇ, ὅτι διὰ τῆς
» τοιαύτης νεύσεως ἀγαθοποιεῖ τὸ ἀνθρώπινο ».

B'

Ἡ Νεωτερικὴ Γεωγραφία εἶνε γεγραμμένη,
πλὴν τῆς προσφωνήσεως καὶ τοῦ προοιμίου, εἰς
γλώσσαν δημώδη. Προτάσσει δὲ ὁ συγγραφεὺς
αὐτῆς τοὺς ἐξῆς λόγους τοῦ Πλουτάρχου ἐκ τοῦ
περὶ τοῦ ἀκούειν « Ὁ δ' εὐλύς ἐξ ἀρχῆς μὴ τοῖς
» πράγμασιν ἐμφυόμενος, ἀλλὰ τὴν λέξιν Ἀττι-
» κὴν ἀξίων εἶναι καὶ ἰσχνήν, ὁμοίως ἐστὶ τῷ μὴ
» βουλομένῳ πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον
» ἐκ τῆς Κωλιάδος ἄκρας ἢ κεκεραμειμένον,
» μηδὲ ἰμάτιον περιβαλλέσθαι χερμαῖνος, εἰ μὴ
» προβάτων Ἀττικῶν εἴη τὸ ἔριον. . . τὰ δὲ
» τοιαῦτα νοσήματα πολλὴν μὲν ἐρημίαν νοῦ
» καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, πολλὴν δὲ τερβρείαν καὶ
» στωμυλίαν ἐν ταῖς σχολαῖς ποιοῦσιν ».

Τοῦ ἀρχαίου τούτου χωρίου δὲν ἐγένετο χρῆ-
σις ἐν κεφαλίδι βιβλίου εἰκὴ καὶ ὡς ἐτυχεν, ἀλλὰ
λελογισμένως ἀνεγράφη ὡς εἰρωνικὴ καὶ σατυρι-
κὴ ἐπίκρισις κατὰ τῶν Ἀττικιστῶν τῶν χρόνων
ἐκείνων. Ἐλαβεν ὁ Φιλιππίδης, οἰοῦν ἐπὶ πλακός,
τοὺς λόγους τοῦ πολυμαθεστέρου ἀνδρὸς τῆς ἀρ-
χαιότητος, τοῦ ζήσαντος ἐν τῷ χρόνῳ ἡ Ἑλλάς
ἀπολέσασα τὴν αὐτονομίαν της, ἐκεῖτο χαμαί,
περιβεβλημένη τὸν σιδηροῦν κλοιὸν τῆς Ῥώμης,
καὶ ἔρριψε κατὰ πρόσωπον τῶν δοξαζόντων ὅτι

ή ανάστασις του Έλληνικού Έθνους θέλει επέλθει όταν λαλήσωσι πρὸς αὐτὸ διὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, γλώσσης ἀκαταλήπτου αὐτῆ, νεκρᾶς, τεθαμμένης βαθείως ἐν τῇ χώρῃ τοῦ παρελθόντος.

Παράδοξος σύμπτωσις! Οἱ εἰρωνικοὶ λόγοι τοῦ ἐπὶ τῇ δουλείᾳ τῆς Ἑλλάδος ὀδυρομένου φιλοσόφου τῆς Χαιρωνείας, οὓς ἐξετόξευσε κατὰ τῶν γραμματικῶν τῶν χρόνων του, ἐσώθησαν, ὅπως ἐπαναληφθῶσι κατὰ γράμμα, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἴσως περιστάσεις, μετὰ παρέλευσιν αἰώνων ὑπὸ ἐτέρου Ἑλλήνου, ὑποδεστέρου μὲν πολὺ ἐκείνου τὰς γνώσεις, τὴν μάθησιν καὶ τὴν τέχνην τοῦ λόγου, ἀλλ' ἴσου ὡς πρὸς τὸ φιλόπατρι ἀίσθημα, ὅπερ ἰθέρμαινε τὴν καρδίαν καὶ ἐκείνου καὶ τούτου.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἔθεσαν οἱ λόγοι Ἑλλήνες, οἵτινες ἀπὸ τῆς 16 ἑκατοστατηρίου κυρίως ἤρχισαν ἀναφαινούμενοι, ἦτο τὸ διὰ τίνος γλώσσης ἔπρεπε νὰ διδάξωσι τὸ ἔθνος, διὰ τίνος ἀγγείου γραμματικοῦ ἔπρεπε νὰ μεταγγίσωσιν ἐκ τῆς Δύσεως τὰ γράμματα, καὶ θάσωσιν εἰς τὸν διψῶντα Ἑλληνα νὰ πῆ. Ἰσως τοιοῦτον ζήτημα δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ κἂν νὰ τεθῆ, ἀλλ' ἔπρεπε πάντες νὰ λαλήσωσιν ἐκείνην τὴν γλῶσσαν, δι' ἣς ἤθελον εἶσθαι καταληπτοὶ εἰς τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ κακῇ τῇ μοίρᾳ ὀπωσθήποτε τὸ ζήτημα ἐτέθη, καὶ ἀπαξ' τεθὲν διήρσαε τοὺς λογίους εἰς δύο ἀντίθετα ἐχθρικά στρατόπεδα· οἱ μὲν ἐζήτουν νὰ γράφωσιν τὰ βιβλία εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν δημώδη καὶ εἰς ταύτας ἔγραφον ἕκαστοι κατὰ τὰς δοξασίας των. Ἐντεῦθεν δεινὴ ἠγέρθη σύγκρουσις καὶ ἀγὼν ἐπὶ μακρὸν παραταθείς ἑκατέρωθεν. Εἰς τοὺς δευτέρους τοὺς πρακτικώτερον σκεπτομένους καὶ ἐθνικώτερον κατὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Γένους, οὗτους ἀνέλαβον τὴν διαπαιδαγώγησιν, καὶ κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους τῆς μορφώσεως τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, οἵτινες ἤθελον ἐπιδράσει καὶ εἰς τὴν διάπασιν τῆς νέας ἑλληνικῆς, ἀνήκον καὶ ὁ Δανιὴλ Φιλιππίδης καὶ ὁ Γρηγόριος Κωνσταντάς. Ἀμφότεροι εἶχον κηρυχθῆ ἐνθουσιώδεις ὅπαδοι τῆς κοινῆς διαλέκτου, εἰς ταύτην δὲ καὶ ἔγραψαν. Ὁ Φιλιππίδης εἰς πάντα τὰ ἔργα, ἅτινα ἐδημοσίευσε, θέτει τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης· κατέστησε τοῦτο ἐν τῶν κυριωτάτων θεμάτων τοῦ διανοητικοῦ του βίου. Ἰνα δὲ μὴ ὑποληφθῆ (καὶ κατηγορήθῃ ἐπὶ τούτῳ) ὅτι ἀγνοεῖ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ἔγραψε τὰ προλεγόμενα τῆς γεωγραφίας του εἰς ταύτην, καθὼς καὶ Γεωγραφίαν καὶ Ἱστορίαν τῆς Ρωμανίας, ἣν ἐξέδωκεν.

« Ἄχ! πότε, γράφει ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του, » θὲ νὰ ἀρχίσουν καὶ οἱ ἰδιοὶ μας νὰ μιμηθῶσιν » εἰς τὴ γλῶσσαν τοὺς Ἑγγλέτους, καὶ τὴ λοιπὰ » ἔθνη τῆς Εὐρώπης; ἐπειδὴ ἐποχὴ τῆς τελειο- » ποιήσεως τοῦ πνεύματος ἐνός ἔθνους εἶναι ἡ

» ἀρχὴ τῆς καλλιεργήσεως τῆς γλώσσης του.» Καὶ ἀναφέρει τοὺς λόγους τοῦ Κονδιλιάκ, οὗ- » τινος καὶ τὴν λογικὴν μετέφρασεν, ὅτι « τὸ πνεῦ- » μα ἐνός ἔθνους δὲν εἰμπορεῖ νὰ τελειοποιῆται, » παρὰ ὅταν τελειοποιῆ τὸ ἔθνος τὴ γλῶσ- » σά του ».

« Ἀρχίσαιτε, φωνάζει, ὦ ἀπόγονοι, τῶν πα- » λαιῶν ἐκείνων καὶ περιφήμων Ἑλλήνων, νὰ τοὺς » μιμηθῆτε καλλιεργῶντας τὴ γλῶσσά σας, » καὶ τότε θέλετε μαθαίνη καὶ Ἑλληνικὰ καλ- » ἤτερα καὶ εὐκολώτερα· ἐπειδὴ διαβάζωντάς » τινὰς γραμματικῆς εἰς τὴ φυσικὴ του γλῶσσα, » τὴ μαθαίνει πολὺ εὐκολώτερα, καὶ ἀφοῦ τὴ » μάθῃ, τὰ ἑλληνικὰ ὕστερα μένουσιν ἑκατὸν » ἑκατὸν. Τότε νὰ ἴσπε βέβαιον πῶς γυρίζει καὶ ἡ » φιλοσοφία πάλιν εἰς τὴν πρώτη τῆς φύλός· ἐ- » πειδὴ αὐτὴ ἀγαπᾷ νὰ δμιλῆ μὲ ζωντανούς ἀν- » θρώπους, καὶ ὄχι μ' ἀποθαμμένων κόκκαλα ».

Ἐπίστευεν ὅτι ἡ δημώδης καλλιεργούμενη ἡ- » θελεν ὑπερτερῆσαι πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσ- » σας, καὶ σφοδρῶς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιφρο- » νούντων, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ διατριψάντων καὶ σπουδασάντων ξένων γλωσσῶν, καὶ καταφρονούντων τὴν πατριὰν διάλεκτον.

« Φαίνεται, λέγει ἀλλαχοῦ, πῶς εἴμαστε ἐνὰ » ἔθνος γηραλέο καὶ πάσχον ἐκ πάθος μερικῶν » γερόντων, ὅπου διὰ τὴν ἐπιπέδωσιν τῶν μα- » τῶν μας δὲν βλέπομεν ἀπὸ κοντὰ νὰ καταλά- » θωμε τί ὠσεαυρὸ ἔχομεν, ἀμὴν κατὰζομεν μακροῦ » νὰ ἰδοῦμεν τίποτε στίχους Ἑλληνικούς, Ἰτα- » λικούς, Φραντζέζικους, καὶ δὲν στοχάζομασθε » πῶς ἡ στιχουργία ἡ Ἰταλικὴ, μάλιστα ἡ » Φραντζέζικη δὲν εἶνε τίποτε συγκρινομένη μὲ » τὴν ἐδικὴν μας..... Μὲ ὅσο κατα- » φρονούμεν τὴν γλῶσσά μας, θέλομεν μὲν ἄμα- » νθεῖς καὶ δυστυχεῖς, καὶ ἕνα κοινὸ ἔρμαιο, μὴ » κοινὴ βοσκή τῶν ἄλλων ».

Διερχόμενος τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων Ἀθη- » ναίων ἐν τῇ γεωγραφίᾳ γράφει ὅτι οὗτοι ἐλάμ- » βανον μεγάλην φροντίδα διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν. Μόνον σφάλμα εὐρίσκει ὅτι δὲν ἐσπου- » δάζον ξένων γλωσσῶν Αἰγυπτιακὴν, Συριακὴν, Φοινικικὴν, Βαβυλωνιακὴν, Περσικὴν: « Μὰ ἐσπού- » δάζαν κἂν κκλά τὴν δική τους, ἡμεῖς ὅμως » οἱ καλόττοι ἀπόγονοὶ τοὺς μῆτε τὴ δική μας, » καὶ εἴμαστε αὐτὸ ὅπου εἴμασθε, καὶ ὅλ' εἴμασθε » ἐν ὅτῳ τὴν καταφρονούμεν. Ἐπειδὴ ἕνα ἔθνος ἐν » ὅσῳ ἀμελεῖ καὶ καταφρονεῖ τὴ φυσικὴ του γλῶσ- » σα, ἀμελεῖ καὶ καταφρονεῖ τὸν ἀνθρωπισμὸ του » διὰ νὰ εἰπῶ ἔτι ».

Ἐξἄκολουθεῖ δὲ οὕτως ἐνταῦθα κατακρίνων, συμβουλευῶν, ἀγανακτῶν κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων λογίων· καὶ ἐπανέρχεται αὐθις εἰς τὸ αὐτὸ θέμα μετὰ τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἰλλυριακῆς Χερσονήσου, ἐν τοῖς περὶ Ἰταλικῆς γλώσσης. « Τὴν Ἰταλικὴν » γλῶσσαν, γράφει, ἦτις ἦταν προτῆτερα ἐνὰς

» κυκεῶνας, μὴ ὕλη ἀνείδεος τοῦ Ἀριστοτέλους, » ἐνὰ χάος ἄμορφο γεμάτο ἀπὸ ἄνομοιμέρειαις, » ὁ Τοσκανικός νους τὴν ἐκθάρσις, τὴν ἐπλάσσει, » τὴν ἐμόρφωσε.... Μὲ πού, ἐπιφέρει, ἐνὰς δὴ- » εἰς τὴ γλῶσσά μας ἐκείνη τὴ μορφή, ὅπου » εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ. Ἐὶ αἶμα τοῦ Δημοσθένους, » τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων τρέχει ἀκόμη » μέσα εἰς τὰς φλέβιας μας, μὲ τὸ αἰσθανό- » μασθε; »

Ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ οὐρανίᾳ ὁ Φιλιππίδης ἐπόθησε καὶ ἀνεζήτησεν, ἀλλὰ δὲν ἔδωκεν πού τὸν μέγαν ἄνδρα, τὸν μέλλοντα νὰ διαχαρᾷ τὴν διεύθυνον ἐκείνην τῆς γλώσσης, ἦτις ἔφερε πρὸς τὴν ἀνεμόρφωσιν αὐτῆς· ὁ ἀνὴρ ὅμως ἐκείνος εἶχε γεννηθῆ, ἦτο τότε ἐν ἀκμῇ, ἐργάζετο μακρὰν τῆς Πατρίδος, ἔνευ πατάγου καὶ κρότου ἐν Παρισίαις εἰς ἡμελείωσιν τοῦ μεγα- » λου σχεδίου τῆς διαμορφώσεως τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους του— Ἄδαμάντιος Κοραΐς. Ἄλλ' ὅταν ὁ Φιλιππίδης ἔγραψε ταῦτα, δὲν εἶχον ἔτι ἐκδοθῆ αἱ περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς μελέται τοῦ ἀνδρός. Ὁ Φιλιππίδης, ὅστις διέτριψεν ἐν Παρισίαις, βε- » θαιῶς ἐγνώρισε τούτον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ποιεῖται μνησὶν ἐν τοῖς ἔργοις του τοῦ ὀνόματος τοῦ Κοραΐ, καὶ τῶν ἐργασιῶν τούτου.

Ἡ γνώμη τοῦ Φιλιππίδου, ἐνός τῶν πρώτων ὑποκινητῶν τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, τοῦ Κωνσταντῆ, τοῦ Κοραΐ, τοῦ Καταρτζῆ καὶ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες ἐνθέρμως ὑπεστήριζον ὅτι ἔπρεπε νὰ καλλιεργηθῆ ἡ δημώδης καὶ νὰ μορφωθῆ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἰς ἴδιον τύπον, κκ- » τὰ τὸ παράδειγμα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἐπε- » κράτησε μὲν κατ' ἀρχὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς λεπτομε- » ρεῖαις αὐτῆς, ὡς βλέπομεν σήμερον, παρεξέκλινε τῆς βελτιῆς καὶ εὐθείας ὁδοῦ, ἣν ἐκείνοι διεχά- » ραζαν. Τούτου δ' ἕνεκα μέχρι σήμερον ἡ νέα ἑλληνικὴ κυμαίνεται καὶ τὸ δὴ χεῖριστον καθι- » σταται μᾶλλον δυσμάθητος, διότι ἡ δοκίμοσοφία καθ' ἑκάστην παρεσιάζει πρὸς ἐπίδειξιν ἑλληνικῆς μαθήσεως ἀντὶ τῶν βελτιῶν τύπων τῆς νέας τοὺς ἀρχαίους τύπους, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἀνωμα- » λίας τῆς ἀρχαίας. Οὕτω δὲ γλῶσσα ζῶσα περιβάλλεται καθ' ἑκάστην τὰ περιβλήμα- » τα γλώσσης νεκρᾶς, καθισταμένη ἀγνώριστος καὶ ἀκατάληπτος ὑπὸ τῶν μὴ εὐτυχασάντων νὰ διδαχθῶσι τὴν ἀρχαίαν γραμματικὴν, καὶ οὗτοι εἶνε οἱ πλείστοι. Ἐδιχοτομήθη δὲ οὕτως ἡ νέα, καὶ ὁ χωρισμὸς ὁσημέρην καθιστάται μᾶλλον ἀπότομος, εἰς γραφομένην καὶ λαλου- » μένην, ὅπερ δὲν ὑπόχειε τόσον ἀποτόμως εἰς οὐδέμιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀπὸ τίνος χρόνου παρ' ἡμῖν προέκυψε φαινόμενον ἄξιον προσοχῆς καὶ μελέτης, μέλλον ν' ἀποτελέσῃ περίοδον νέας φάσεως τῆς ἑλληνι- » κῆς γλώσσης, ὅτι ἡ ποιήσις, ἡ ἀείποιτα ζητούσα

τὰς παραστάσεις αὐτῆς καὶ τὰς ἐννοίας νὰ διευθύνῃ εἰθὺ πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ, περιεβλήθη σήμερον παρ' ἡμῖν τὸ ἀπλοῦν καὶ σεμνὸν λαϊκὸν ἔνδυμα τῆς δημώδους, ἀπορ- » ρίψασα ὡς βῆκη τοὺς παρακειμένους καὶ μέσους ἀρτίστους τῆς ἀρχαίας, δι' ὧν τεύος καθίστατο ἀ- » γνώριστος καὶ ἀηδής. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ βλέπομεν γι- » νόμενον πρὸ τίνος χρόνου καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον, εἰς ὃν γράφονται διηγήματα καὶ μυθιστορία.

Εἰς τὸ περὶ γλώσσης ζήτημα ὁ Φιλιππίδης ἠγωνίσθη μετὰ σθένους καὶ παρρησίας κατὰ τῶν ἀντιπάλων, καὶ μετὰ τῆς πεποιθήσεως ἐκείνης, ἣν ἐμπνεῖ ἡ ἀκριβής ἐξέτασις καὶ διάγνωσις νοσηρᾶς καταστάσεως πραγμάτων. Εἰς πάντα τὰ συγγράμματά του ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἀντι- » δοξούντων προκειμένου περὶ γλώσσης· ἐν ὑποση- » μείωσι τῆς μεταφράσεως τῆς Λογικῆς τοῦ Κονδιλιάκ λέγει « Πολλὰ ὀλίγο προκομμένοι » ἀπὸ τὸ ἔθνος μας θὲ νὰ διαβάσουν αὐτὴν τὴν » Λογικὴν, ὡς λογικὴν,..... ἄλλοι πάλιν » δὲν θὲ νὰ κατεδεχθῶσιν νὰ τὴν διαβάσουν, » ἐπειδὴ δὲν εἶνε γραμμὴν εἰς τὴν μὴ ὀμιλη- » μένην..... Ὡ τί ἀσθένεια! »

Συμβουλεύει νὰ προσέχωσιν οἱ νέοι ἀναγνώ- » σκοντες τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς « πρωτεύοντες » εἰς τὰ πράγματα· αἱ λέξεις ἀκολουθοῦν μο- » ναχαιῖς ὡς αἱ σιαῖς τὰ πράγματα ».

« Διότι, ἐπιφέρει, « πολλοὺς ἤκουσα νὰ λέγουν » τί ὄμορπον συντακτικόν, τί ὄραται λέξεις, χω- » ρίς νὰ εἰμποροῦν νὰ γράψουν αὐτοὶ μίαν ἀρά- » δα. Οἱ τέτοιοι μωρολογοῦν ἀηδέστατα ».

Διὰ τοῦτο δὲ κατακρίνει ἀδικαίπτως τοὺς ρή- » τωρας, τοὺς σοφιστάς, τοὺς λεξιθῆρας ἀρχαίους καὶ νέους, οὓς ἀποκαλεῖ ἀύχμηρους λεξιπράτας καὶ λογοκαπῆλους, καὶ λεξιτανυστάς, καὶ πειτει- » νοκεφάλους, καὶ ἀσκούς γεμάτους ἀπὸ γραμ- » ματικὴν φύσιν, οἵτινες εἰς μόνον τὰς λέξεις διδουσι προσοχὴν, παραλείποντες τὰ πρᾶγ- » ματα, τοὺς ζητοῦντας νὰ σπουδάσωσι ζω- » λογίαν καὶ φυσικὰς ἐν γένει ἐπιστήμας εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀντὶ νὰ σπουδάξωσιν εἰς τοὺς νέους, τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰ ρητορικὰ γυμνάσματα τοῦ Λεβανίου, καὶ τὰς ἐπιστο- » λὰς τοῦ Συνεσίου, τοὺς ζητοῦντας νὰ μάθωσι γεωγραφίαν εἰς τὸν Νικηφόρον Βλαμμίδην, ὃν ἀπο- » καλεῖ ἄΟλιον καὶ τρισάθλιον ἀγεώγραφον παντά- » πασι γεωγράφον, ὅστις ἔφαχε ν' εὐρῆ τὴν ἠλικὴν γεωγραφίαν τῶν χρόνων του εἰς τὸν Ἡρόδοτον. Κατακρίνων δὲ τὸν λατῖνον ἱστορικὸν Φλώρον, ὃν μετέφρασεν, ἐπὶ ἐλλείψει γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ πραγματικῶν, καὶ γενικώτερον ἐκφραζόμενος λέγει ἐν ἀγανακτῆσει « Σπουδάζαν λέξεις μόνον » καὶ λεξιτορνεύματα, καὶ κῶλα καὶ κωλοτορ- » νεύματα ».

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

αίτημα.

Εσπέραν τινά εύρισκόμεθα παρά τῇ Κυρίᾳ Ζ' Δυστυχῆς γυνή! ἦτο ἡ μᾶλλον ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀσθενής, διότι οὐδαμῶς ἐφαίετο πάσχουσα. Ἐκτὸς ἐλαφρῆς ὠχρότητος, καθιστώσης αὐτὴν συμπαθητικώτερην, τὴν εύρίσκομεν, ἡμεῖς τούλαχιστον, ὠραιότατην. Τὰ χεῖλη τῆς ἦσαν εἰπέρ ποτε βοδύρα, οἱ δὲ μεγάλοι μαύροι ὀφθαλμοὶ τῆς ἐλαυστικώτατοι.

Ἦτο χήρα, εικοσιπενταετίας, ἔχουσα εἰσοδήμα ἐκατὸν χιλιάδων φράγκων, καὶ ἤθελε νὰ τὴν ταλαιπώσωμεν!

Ἄλλ' ἴσως ἐπασχεν ἐξ ὑπερβολικῆς εὐτυχίας! Ἰσως ἐπασχεν ἐκ τῆς φοβερωτέρας ἀπισθῶν τῶν ἀσθενειῶν, τῆς ἀνίας.

Ὅπως δὴπατε, μάτην συνεβουλεύθη πάντας πρὸς ἰατρούς. Ἀπελείπετο ὡς ἔσχατον καταφύγιον ὁ ἰατρός Μύλλερ, ἀλλὰ δὲν ἦτο εύκολον νὰ ἴδῃ τις εύκόλως αὐτὸν τὸν ἰδιότροπον γέροντα Γερμανόν. Τῷ ἐστάλη ἐπιστολὴ λίαν καταπειγούσα καὶ ὁμοῦ ἀκόμη δὲν εἶχε φανῆ.

Ἡ Κυρία Ζ' ἦτο ἀπλησιμένη καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, τὴν δ' ἀπελπιστικὴν αὐτῆς συνεπερήσαμεν καὶ ἤρεξ. Δίκα μόνη ἀρχία, τεθειμένη εἰς τινα γωνίαν, ἐφαίετο ἐτοίμη νὰ φεῖσθῃ, πράγματι δ' ἐφατιζόμεθα ἀπὸ τὴν μεγάλῃν πυρᾶν τῆς ἐστίας, περὶ τὴν ὁποίαν μᾶτην προσεπαυόμεν ν' ἀνελιωπυρήσωμεν τὴν συνουρίαν.

Αἰφνης ἀνηγγέλθη ὁ ἰατρός Μύλλερ, ἅμα δ' ἀγγελθεὶς εἰσῆλθε.

Πάντες ἀνηλλάξαμεν ταχύ βλέμμα, ἐξ οὗ ἀπεδείκνυτο ὅτι πάντες εἶχομεν τὴν αὐτὴν σκέψιν. Ὁ ἰατρός εἶχε μέγα μέτωπον, φλακρὸν κερφαλήν, βλέμμα βαθύ καὶ σπινθηροβόλον, μειδιάμα πονηρὸν, ἀνάστημα ὑψηλότατον καὶ κάτιγγον. Τὰ πάντα παρά τῷ ἰατρῷ Μύλλερ ἦσαν παράδοξα.

Ἦτο ἄλλως ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα τοῦ καλλιτέρου. Ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ, καὶ τοῖς μὴ οὖσα τοῦ συρμού, δὲν ἐστερεῖτο ὁμοῦ χάριτος.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἐσπευσε πρὸς συνάντησιν σου. — Ἄχ! ἰατρί, ὅλ' με σώσετε!

Τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη μετὰ παραδόξου μορφασμοῦ, δυναμένου νὰ ἐρμηνευθῇ διαφόροτρόπως.

Θεῖτε νὰ περάσωμεν ἀμέσως εἰς τὸ κωματώτηρόν μου;

Περὶ τὸν, Κυρία. Δὲν βιαζόμεθα. Ἐδῶ εἴμεθα πολὺ καλά. Ἐξακολουθεῖτε νὰ συνδιαλέγεσθε ελευθέρως ὡς νὰ μὴ εύρισκόμην ἐδῶ.

Ἄλλὰ, ἰατρί, ἡ ἀσθενεία μου... ἡ ἰατρικὴ ἐπίσκεψις...

— Μὴ φοβεῖσθε, Κυρία μου. Δὲν σὰς λησμονῶ φηλαφῶ τὸν σφυγμὸν σας.

Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά τῆς ἐκάθησε παρ' αὐτὴν.

Μετά τινος στιγμῆς ἤρχισαμεν πειράζοντες τὸν ἰδιότροπον γέροντα, ὅστις μεγάλως ἠύχαριστεῖτο ἐκ τῶν ἀστεϊσμῶν. Τὸν ὠνομάσαμεν Νοστράδαμον, Καλιόστρον, Μέσμερ, καὶ ἐκεῖνος ἐμειδία. Τῷ ἐζητήσαμεν πλήρη ὁμολογίαν πίστεως καὶ ἀπήνησε διὰ μακροῦ λόγου, πνευματωδестаίου καίτοι λίαν ἀσαφούς, καὶ καταλήγοντος εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἦτον ἀπλούς ἰατρός, οὐδαμῶς διαφέρων τῶν λοιπῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

Τῆς Κυρίας Ζ' αἱ ἐλπίδες διεψεύδοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

— Λοιπὸν, εἶπεν ἀφελῶς, δὲν εἴθε μάγος, ἰατρί;

— Ἐγώ;

— Ὁμολογήσατε ὅτι εἴθε ὀλίγον μάγος.

— Διόλου.

— Καὶ ὁμοῦ διεγούονται ὅτι ἐκάμετε θαύματα.

Λαβὼν τότε τὸν λόγον ἡ κ. Μ*** εἶπεν.

— Ὁ ἰατρός Μύλλερ μὰς ἐξήγησεν ὁ ἴδιος τὸ μυστήριον, ἂν ἐν τούτοις ὑπάρχῃ μυστήριον. Ἀφίωκαν κατὰ μέρος τὰ καθαρᾶς, ὑλικά φάρμακα τῶν τῆς παλαιᾶς σχολῆς συναδέλφων αὐτοῦ, καταπολεμῆν τὰ κακὸν ἐν τῷ πνεύματι, ἔνθα ἔχει πάντοτε τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Ἀφαίμασσει μίαν κακίαν, καθαρῆζει ἐν καιρῷ ἐνστικτον, ἀποκόπτει ἐν πάθος, ἐκρίζονει μίαν ὀλιψή. Ἐπειτα χορηγεῖ μεγάλας δόσεις, καλῶν αἰσθημάτων, γενναίων ἐμπνεύσεων. Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Μετεχειρίζοντο ἄλλοτε, ἂν δὲν ἀπαυῶμαι, πρὸς ἐξήγησιν τοῦ συστήματος τούτου τὸ λατινικὸν φητόν Mons sana in corpore sano.

— Καλλίστα, κύριε Μ***, ἀπήνησεν μειδιῶν πονηρῶς ὁ ἰατρός, καλλίστα, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς πρώτης λέξεως...

— Mons...

— Ἡ ὁποία σημαίνει νοῦς, λογικόν, καὶ ἡ ὁποία ἐπομένως ἀφίνει ἀκόμη τὸ φητόν πολὺ ὑλικόν διὰ τὸν δούλον σας. Ἄντ' αὐτοῦ θέσατε ἀνίμα, διότι ἐγὼ θεραπεύω τὴν ψυχὴν.

— Ἰατρί, ἀνεφώνησεν ἡ Κυρία Ζ', αὐτὸ κάμνετε καθ' ἐκάστην; ἀλλ' αὐτὴ εἶνε ἀπλοῦστατα χριστιανικὴ ἰατρικὴ!

— Ἀκριβῶς, Κυρία μου. Ἀνεκίνησα τὴν κόριν πολλῶν βιβλιοθηκῶν, ἐρριψά εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ἐπιστήμης μυριάδας τόμων, ἀλλ' ἐξ ἀπάσης τῆς σωρείας τῆς ὅλης ταύτης ζεμειν εἰς τὸν πυθμένα μικρὸν μόνον τεμάχιον χρυσοῦ... ἀπὸ δὲ τὴν τέφραν ἀπάντων τῶν τυπωμένων τούτων, φίλλων ἢ χειρογράφων ἐξήχθη δι' ἐμὲ ἐν μόνον μικρὸν βιβλίον, τὸ Εὐαγγέλιον, μία μόνη φράσις

ἡ... ἀγαπᾶτε ἀλλήλους! Ναι, κυρία καὶ κύριοι, τὰ πάντα ἐγκρίνται ἐν αὐτῇ. Διὰ νὰ θεραπεύσητε τὸν ἑαυτὸν σας ἀρχίσατε θεραπεύοντας τοὺς ἄλλους. Ἄν παρὰ τῷ ὅλῳ ἀπαντᾶσι συνεχῶς αἰ· μεγάλα ἀσθενεῖαι, ἀμάθεια, πτωχεῖαι, φθόνος, παρὰ τῇ ὑψηλῇ κοινωνίᾳ συνεχῶς ἀπαντᾶ ἡ περιφρόνησις, ἡ ἀργία, ὁ ἐγωϊσμός. Αὐταὶ εἰσὶν αἱ κυριώτεραι νόσοι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους! αὐτὴ εἶνε ἡ παγκόσμιος πανάκεια.

— Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε σύστημα, ἀπηνητήσαμεν πάντες ὁμοῦ αὐτό, ἰατρί Μύλλερ, εἶνε διδασχ.

— Καὶ, προσέθηκαμ τινεῖς, καίπαρ χειροκροτοῦντες τὰς ἐξαρέτους ἀρχὰς ταύτας τῆς ἀδελφότητος, δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἶνε τόσοσιν πάντοδύναμοι μετατρέπομεν εἰς... καταπρία.

— Ἦναι τούτοις αὐτὴ εἶνε ἡ ἀκριβῆς ἀλήθεια, ἐπέμεινε λέγων ὁ γέρων μετὰ γλυκεῖας σοβαρότητος. Ἐν ἀνάγκῃ δύναμαι νὰ τὸ ἀποδείξω διὰ πολλῶν παραδειγμάτων.

— Σιωπῆ! εἶπε ζωηρῶς ἡ οἰκοδέσποινα. Ὁ ἰατρός ὅλ' μὰς διεγρηθῆ μίαν ἱστορίαν.

— Καὶ διατὶ ὄχι, Κυρία;

— Τὴν ἱστορίαν τῆς Κυρίας Κ***, ἡ ὁποία σημερον εἶνε ζωηροτάτη καὶ εὐτυχιστάτη, καὶ διὰ διδοὶ πάντ' ἀχού ὅτι πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἦτο σχεδὸν νεκρᾶ, καὶ ὅτι τὴν ἀνεστήσατε, οὕτω εἶπε, εἰς ἄλλον Λάζυρον!

— Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκλέξω πιστικώτερον ἀποδείξιν καὶ... μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ μοῦ τὸ ἐπιτρέπατε.

— Κάμνω τι πλέον τούτου, σὰς παρακαλῶ.

Συνεπέσθημεν πάντες πρὸς τὸν ἰατρὸν, καὶ ἐσώκῃσαμεν ἀκροῶμενοι μετὰ προσοχῆς.

— Ἡ κυρία Κ***, περὶ ἧς ἀνεφώνησεν ἡ οἰκοδέσποινα μὰς, ἤρξατο λέγων ὁ ἰατρός Μύλλερ, ἦτο τότε δεκάεξαετίας, καὶ ἐκαλεῖτο Ἐδῖθ Βάν-Ὀββεν.

Ἦτο θυγάτηρ τοῦ διασῆμου Ὀλλανδοῦ τραπεζίτου, οὗτινος ἡ κολοσσάα περιουσία καὶ ἡ πατρικὴ ἐκλογαγάθια ἐμειναν παραμυθεῖαι.

Ὁ Βάν-Ὀββεν, νυμφεὺς καθαρῶς ἐκ συμπερόντος καὶ παράτα σχεδὸν γηραύτας, καθ' ἅπαν τὸ μακρὸν αὐτοῦ στάδιον μίαν μόνην εἶχε χάραν, μίαν μόνην ποιήσιν, ἕνα μόνον ἔρωτα τὴν θυγατέρα του!

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, φανταζόμενος ὅτι ἡ ἰδανικήτης τῆς ἐντελοῦς εὐδαιμονίας, ἐγκρατεῖα μόνον ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ πλοῦτου, ἀπασχόλει τὸ τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν του ὅπως ἡ Ἐδῖθ καταστή ἡ πλουσιώτερα νόμισα τῆς Βυρώπης.

Τοῦ ὀνίρου τούτου ἅπαλ πραγματοποιηθέντος, ὁ Βάν-Ὀββεν ἐσκέπη ἐν τῇ ἀφελείᾳ αὐτοῦ ὅτι

ἡ θυγάτηρ του ὅλ' ἦτο ἡ εὐτυχιστέρα πασῶν... Μήτοι δὲν εἶχεν ἐκατομμύρια! Φαντάσθητε λοιπὸν τὴν ἐκπληξίν, τὴν ἀπελπισίαν τοῦ δυστυχῆος πατρός... τοῦ τοσοῦτον πλοῦτου!

Ἀφνης τὴν ἐπιούσαν, ἀγνωστὸς ὁποῖας μεγάλης καὶ ἐπιτυχῆος κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως, τριπλασιασάσης τοὺς πατρικοὺς θησαυροὺς, ἡ Ἐδῖθ καθίσταται μελαγχολικῆ, μαραίνεται... ἀσθενεῖ!

Προσκαλεῖται ἅπαν τὸ ἰατρικὸν σῶμα εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ὀλλανδοῦ Κροῖσου. Οἱ ἐπιστημονικοὶ λόγοι διασταυροῦνται φιλοφρόνως. Μυρία ἔρωτήσεις κούραζουσιν ἀνωφελῶς τὴν θανατιώσαν, αὐτῆς δὲ τὸ κακὸν ἐκέρχθη βροθυμαδὸν ἀκατανόητον, ἱερογλυφικόν, ἀθεράπευτον.

Τότε μόνον προσέφυγον πρὸς με...

Καίτοι ἀπήλασον ἤδη φήμης τινός, θεωρούμεν εἰσέτι καὶ ἰατρός φαντασιόπληχτος, τὸν ὁποῖον προσεκάλεον μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ.

Ὁὐχ ἦτον ἐπιβουλοποιήθη καὶ ἐσπευσα παράρματα.

Εἰς ὑπηρετῆς με περιέμενον ἐκτὸς τῆς αὐλοθύρας, δαύτερος ἐν τῇ μέσῃ τῆς αὐλῆς, τρίτος ὑπὸ τὸ περιστύλιον, τέταρτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος, καὶ οὕτω καθεζῆς μέχρι τῆς αἰθούσης, ἡ ὁποία ἐκεῖτο πρὸ τοῦ κοιτώνα τῆς ἀρβουῶς.

Τὴν αἰθουσαν ταύτην ὁ Βάν-Ὀββεν διεσκέλιζε μεγάλως βήμασιν.

Ὁ πρῶτος ὑπηρετῆς παρατηρήσας με ἐκράζε πρὸς τὸν δεύτερον:

— Ἐρχεται!

— Ἐρχεται! ἔρχεται! ἔρχεται! εἶχον ἐπαναλάβει διαδοχικῶς ὁ δεύτερος ὑπηρετῆς πρὸς τὸν τρίτον, ὁ τρίτος πρὸς τὸν τέταρτον κτλ. κτλ.

Ἀληθῆς ῥωσικὸς τηλεγράφος.

Ἐρῆσα τέλος ἐνώπιον τοῦ τραπεζίτου.

Ἦτο κατακόκκινος, ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἦτο τρελλός!

— Ἰατρί, ἀνέκραξε κλαίων καὶ ριπτόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἰατρί, ἡ κόρη μου ὄ' ἀποθάνη!

— Σιωπῆ! εἶπον διὰ τῆς ἀπελπιστικῆς ἀταραξίας μου, σιωπῆ!... νὰ μὴ σὰς ἀκουσῇ!

— Ναι... ναι... ἔχετε δίκαιον! ἐφέλλισεν ὁ δυστυχῆς πατὴρ ἐμβρόντητος, σπογγίζων τὰ δάκρυά του. Ναι... ἀλλὰ ἔχασα τὸν νοῦν μου... Δὲν δύναμαι πλέον οὔτε μίαν πρόσθεσιν νὰ κάμω... Ἐνας τραπεζίτης!... Ἄλλὰ μείνατε ἡσυχός, ὅλ' γαίω φρόνιμος... Ναι, σὰς ἐνοσῶ... Εἶνε ἐκεῖ!... Ἄς ὁμιλῶμεν σιγανώτερα... ἄς ἐμβώμεν!

Ταῦτοχρόνως ἤνοιγε τὴν θύραν.

Εἰσῆλθόμεν.

Ἦτο θαυμασιὸν δωματίον καλλιτεχνικῶς περμαστρωμένον διὰ λευκοῦ ὀλοσηρικῶ με παραπε-

τάσματα κυανόχροα επί τε της κλίνης και των παραθύρων, με μικρά λεπτά επιπλα εις εκάστην γωνίαν, με ωραιότατα πολυτελή αντικείμενα πανταχού.

Ωμοιάζε φωλεάν σολφίδος εντός άνθρων, και λωπιστήριον νυμφής εν τῷ μέσῳ ποικιλοχρόου νέφους.

Αλλά τό πολυτελές κλειδακώμβalon έφαινετο ότι από πολλού δέν ήνοίχθη. Ο λεπτός όκριβας υπεβάσταζε σχεδιογραφίαν από πολλού έγκαιτα λειφθείσαν. Τά άνθη του γοιθικού άνθρακίου έκυπτον άπαισίως επί των μαρανθίντων καρμών αυτών. Απασαι αι χρυσαί θυρίδες του σινικού κλωθίου έκινούντο άνευ προσκόμματος υπό της πρωϊνής αύρας, διότι αι ύπολαίδες και αι περιστεραι επέταξαν!

Παρά τό ήμίανονικτόν παράθυρόν επί κοίμωτάτου σοφῆ ή ασθενής ήτο νοηλώς έξηπλωμένη έχουσα τους όφθαλμούς ήμικλειστούς, την κεφαλήν κύπτουσαν προς τά όπίσω, και τό πρόσωπον τούστω άχρόν, ώστε ενόμιζε τις ότι ήτο άγάλμα, ότι ήτο νεκρά.

Ο κρότος της θύρας ούδαμώς έφάνη έξυπνήσας αυτήν έπλησίασαμεν, αλλά και πάλιν δέν έκινήθη.

Ο Βάν-Οθβεν μοί άπηύθυνε βλέμμα σημαίνον: — Βλέπετε!

Είτα ο γέρον, περίλυπος, προσπαθών να μειδιάση, έγονυπέτησε πλησίον του σοφῆ, εκτύπησε βραδείως τάς χείρας επί των γονάτων και έψιθύρισε τρίς με πλαστήν ευθυμίαν, τούστω άλγεινήν ώστε συνέτριβε την καρδίαν!

— Έδιδ! Έδιδ! Έδιδ!

Η Έδιδ μόνον όταν ήκουσε την πατρικήν φωνήν ήνοιξε τους μεγάλους κυανούς αυτης όφθαλμούς.

Αφ' εκάστου των βλεφάρων εν δάκρυ έρρευσεν εις εκάστην των κατίσγων αυτης πλαιών.

Τούτο ιδών ο Βάν-Οθβεν απέστρεψε ζωηρώς τό πρόσωπον όπως καταπνίξη λυγμόν.

Αλλά μεθ' ήλην την προφυλαξίν παύτην ή θυγάτηρ του τον ήκουσεν, ή μάλλον τον έμαίνευσεν, διότι ανεγερθείσα παύσα μεθ' όρμης άδυνατού κατά τό φαινόμενον εις τούστω άδυναμίαν, ώρμησεν εις τάς άγκάλας του γέροντος έκαστομυριούχου.

— Bravo! άνεκραξα τότε παρουσιάζομενος αίφνης, bravissimo!

Η Έδιδ έκπλαγείσα και θορυβηθείσα, έστράφη προς με.

— Είτε ιατρός, μέγας ιατρός! είπεν ο τραπέζιτης.

— Α! είπεν ή νέα με έλαφρόν ώραιόν μορφασμόν, άλλ! ο όποιος σαφώς έδήλου — και άλλος άκόμη!

Και καθισασα επί του σοφῆ μοί έτεινέ μίαν

των διαφανών σχεδόν χειρών αυτης, ενῶ διά της έτέρας ήρξαστο παίζουσα μελαγχολικώς με τους τρέμοντας, βοστρύχους της εξαισίας και ξανθής αυτης κόμης.

Ο Βάν-Οθβεν μοί διηγείτο λεπτομερῶς ότι από ενός έτους ή θυγάτηρ του εκάστοτε έπάσχε και έξηθένει ότι από έξι περίπου εβδομάδων ούτε ήθέλησε να εξέλθη του δωματίου της, εις τό όποιον ουδέν πλέον τή ήρασκεν, ότι απέθνησκε βραδείως, άνευ παραπόνου, άνευ θλίψεως, άνευ πόνων νομίζει τις, είπεν, ότι άκαταμάχητος έλλει άποσπῆ αυτην της ζωής διά της εξαγλήσεως, της άδυναμίας, του κόπου του ζην.

Και ταύτα εις ήλικίαν δεκαεξ έτων!

Και εν τούτοις, έξηκολούθησεν ο τραπέζιτης, ουδένος στερείται ενταυθα εξ εκείνων τα όποια θέλγουσι την νεότητά και τά όποια δύναται να χορηγήση ο πλούτος; Αληθῶς ή θυγάτηρ μου είνε μικρά βασιλίσα, την χαϊδεύω τούσιν, κύριε, ώστε εγείνα ο περιγελας των τραπέζιτων. Οτι φαντασθή ή ιδιοτροπία της δέν έχει παρά να τό ζητήση. Και όμως ουδεμίαν πλέον εκφράζει επιθυμίαν. Αληθές ότι δέν τής άφίνω καιρόν... Έχει τούτο, ύστερον εκείνο... και ύστερον... ύστερον...

Ο αγαθός γέρον θα ήδύνατο να ημιλή άνευ διακοπής μέχρι της ώρας του Χρηματιστηρίου από των δευτερολέπτων ήκουσεν πλέον μόνον την άρτηρίαν της νέας, τά πάντα δ' έπληροφόρηθη ήδη εκ της άδυναμίας του σφυγμού αυτης.

— Να! Κυρία μου, είχαν μαντεύσει τίνος ενεκα τό θαλκτικόν εκείνο πλάσμα ούτε την εξοχήν ήγάπα πλέον ούτε την πόλιν, ούτε τό μέγαρόν της, ούτε τάς έορτάς, ούτε τους κάλλωπισμούς, ούτε τό κλειδακώμβalon της, ούτε τον όκριβαντά της, ούτε τά βιβλία της, ούτε τά άνθη της, ούτε αυτά τά προσφιλή πτηνά της, τά όποια ήλευθέρωσε.

Διότι, και αυτη ήσθάνετο ότι εύρίσκετο εντός κλωθού δημομόρφως κεχρυσωμένου, διότι ουδέν έψαλλεν εν τῇ δεκαεξαεταί καρδία της, διότι την εκούραζεν ή υπερβολική εύτυχία εν τῷ μέσῳ δέ άπάσης της υλικής εκείνης πολυτελείας απέθνησκεν, ενεκα έλλείψεως τροφής διά την ψυχήν της, πάλης διά την νοσηρότην αυτης, προσκόμματος, τό όποιον να υπερικήση, δακρύων τινών, εργασίας, απέθνησκε διότι τῇ έλειπεν ή εύχαρίστησις του να αισθάνεται ένυτην ήρήμιον, διότι τῇ έλειπεν ή προς τον πλησίον άγάπη, διότι τῇ έλειπεν ό έρως!

Ναι, διότι, όταν ο Βάν-Οθβεν άνεκραξεν, άνεφέρων ταυτόως άνώτατον επιχείρημα,

— Τέλος, τό πιστεύετε, κύριε! ήθέλησα να την υπάνδρουσά με τον νέον Στόρφοιόν της Φράγκφορτης... τραπέζιτην νέον και ώραιόν... προς τό

όνομα τούτο ο σφυγμός της νέας άφουκνίσθη αίφνης οίονει μετ' άγανακτήσεως.

Προφανώς διεμαρτύρητο.

— Καλλίστα, είπον ανεγερθείς, έννόησα περί τίνος πρόκειται.

Ηδη ο Βάν-Οθβεν έτρεχε να φέρη τά προς γραφήν άναγκαία διά την συνταγήν.

— Περιττόν! άπεκρίθην ώθων την γραφίδα, την όποιαν μοί έδιδε.

Στραφείς είτα προς την Έδιδ τῇ είπον:

— Δεσποινίς, έχετε κανένα πύλον παλαιόν;...

— Ναι, ιατρέ, άλλά...

— Κανέν άπλου άσλιον...

— Βέβαια! άλλά...

— Τέλος, δυνάθε να ένδυθητε ως κόρη του λαού... και να έτοιμασθητε εντός πέντε λεπτών;

— Αλλά διατί... διατί;

— Διά να εξέλθετε μαζή μου.

— Μαζή σας; έψιθύρισεν όρθουμένη εκ περιεργίας.

— Αλλά πού θα υπάγετε; ήρώτησε κατάπληκτος ο πατήρ.

— Τούτο είνε μυστικόν ιδικόν μου.

— Α!

— Δεσποινίς, σας περιμένω... έχετε πέντε λεπτά.

Και διά να την καταπεισω, τῇ είπον σιγανά εις τό ους τό μέγα τούτο ψεύδος:

— Κινδυνεύει ή ζωή του πατρός σας.

Είτα αποταθείς προς τον Βάν-Οθβεν τῷ είπον:

— Ας αφήσωμεν την δεσποινίδα να ένδυθη και έλθετε μαζή μου.

Και τον έσυρα κατάπληκτον εις τό παρακείμενον δωμάτιον.

— Α! είπεν άμα εκλεισθη ή θύρα, θα μοί εξηγήσετε τέλος...

— Τίποτε δέν θα σας εξηγήσω!

— Αλλά...

— Βάν-Οθβεν... ή κόρη σας είνε ασθενής... πολυ ασθενής... βάρεις ασθενής!

— Αλλόμονον! πολυ καλά τό είξέρω!

— Τότε, μή μ' έρωτάτε και άφήτέ με να την θεραπεύσω.

— Μοί, έγγυθαθε λοιπόν διά την θεράπειαν της;

— Ναι, αν μου παραχωρήσητε τυφλήν εμπιστοσύνην, αν μοί δώσητε άπόλυτον πληρεξουσίτητα.

— Ας ιδωμεν... τί άπαιτείτε;

— Πρέπει ήμέραν παρ' ήμέραν ή Έδιδ να έξέρχεται μαζή μου.

— Μόνη;

— Μόνη, τό πρωί επί τρεις ώρας.

— Αλλ' είπήτέ μου τουλάχιστον...

— Τίποτε, τίποτε... Από τούτο έξαρτά

ται ή σωτηρία της... Θέλετε να την σώσω, και ή όχι;

— Αλλ' εκείνη... εκείνη... θα συγκατανεύση;

— Ίδετε!

Ηνεψήθη ή θύρα και έπαρουσιάσθη ή Έδιδ φορούσα άνωθεν της εκ λευκής μουσελίνης έσθῆτος αυτης κρίπιον, τό δι ώραιον αυτης πρόσωπον περιέβαλλεν ίσχροον μικρόν περικάλυμμα άνευ κοσμημάτων.

Φιλτάτη Έδιδ!... νομίζω ότι την βλέπω άκόμη... Γοιουποτρόπως ήτο άξιολάτρευτος.

— Ναι ή όχι; επανέλαθον άδυσσιτήτως αποταθείς προς τον πατέρα.

Ο αγαθός γέρον αντι άπαντήσεως ένηγκαλίσθη κυρετωδώς την θυγάτηρα του και την έρριψεν εις τάς άγκάλας μου.

Είτα, σχεδόν βέβαιος ότι θα έζη, μετέβη εις τό χρηματιστήριον διά να κερδίση χάριν αυτης εν έκαστομυριον περιπλέον.

Τότε εγώ, είπών προς την Έδιδ να στηριχθῆ επί του βραχιονός μου, την έβοήθησα να καταβῆ βαθμίδα προς βαθμίδα την κλίμακα, και να καθίσῃ επί του μικρού πρακινού δίφρου μου... Ο ήλιος έμαστίγωσε τους ίππους.

Γ.

Μέχρι τούδε είχομεν άκούσει τον ιατρόν Μύλ-λερ χωρίς να διακόψωμεν αυτόν. Αλλ' εις τό μέρος τούτο, επειδή ο ίδιος είκαμε μικράν διακοπήν, επανάξαμεν πάντες τούτοχρόνως μετά περιέργου άνυπομονησίας. — Έπειτα;

— Ιατρέ, είπεν έκαστεύτικώς ή Κυρία Ζ', είπατέ μας λοιπόν ταχέως πού ώδηγούσατε τάς πρῶτας την δεσποινίδα Βάν-Οθβεν;

— Απλουστατά... άπήντησεν ο ιατρός μετά πανούργου βραδύτητος, απλουστατά εις τους πτωχούς! Σας όρκίζομαι ότι παρ' αυτοίς υπήρχε πῶν τό δυνάμενον να κινήση τό ενδιαφέρον αυτης, να την συγινήση, να την κάμη να κλαύση... να ενεργήση, να ζήση!

Ουδεμίαν δυστυχίαν τῇ απέκρυψα, ουδεμίαν λύπην, ουδέν πραγματικόν δρῆμα!

Ητο ευγενής και γενναία κόρη... Ω! είχαν καλάς μαντεύσει την ψυχήν της!

Εις την πρώτην οικίαν, εις την όποιαν έστάθημεν, ήναγκάσθην να την φέρω εις τους βραχιονός μου μέχρι του πέμπτου πατώματος.

Εις την δευτέραν οικίαν άνέβη μόνη της.

Εις την τρίτην είχαν αναβῆ πολυ πρό έμού.

Αλλά δέν είχε πλέον χρήματα εις τό βάλαντιόν της!... Τῇ έδάνασα εγώ και τῇ είπον: — Μή φοβείσαι... δέν θα καταστρέψωμεν τον Βάν-Οθβεν. Αλλως δέ, υπάρχουν και άλλα μέσα παρηγορίας και βοηθείας!...

— Όποια;

— "Ας προχωρήσωμεν πάντοτε... και θα ιδήτε! Πραγματικώς την πρώτην πρωίαν έχομεν αυτην την εύτυχίαν.

Γέρον έβδομηκοντούτης μάτην έζητει να γείνη δεκτός εντός γηροκομείου και διετέλει εν Ουασιμω προσδοκία.

— Χθές ακόμη, μζ; είπεν, έγραφα δι' εικοστήν φοράν προς τον ύπουργόν των Έστωερικών!

— Ο ύπουργός είναι συγγενής μας, έψιθύρουν ή νέα σκεπτομένη.

Παρρωτέρω επί του προσκεφαλαίου άσθενούς γυναικός έστατο σύζυγος άνευ έργασίας συνεπέως χρωκοπίας του καταστήματος, εις τό όποιον έργάζετο από έξ έτών.

— Τουτο αποβλέπει τον κ. Βάν-Όθβεν, είπεν ή Έδιδ, παρά τή όποια ήρξατο άναφαινομένη πρωτοβουλία, θέλησις.

"Ετι παρρωτέρω ύπήρχον νέαι έπιθυμούσαι να μείνωσι τίμια και αι όποια προς τουτο είχαν ανάγκην μόνον έργασίας εύγενούς πληρονομένης.

— Δυστυχώς ή Έδιδ είχε την βάρβαράν της, την μηδίστραν της κτλ. κτλ.

— Άλλ' έτι παρρωτέρω άπηντήσαμεν πτωχά, μικρά παιδια, σχεδόν γυμνά... άλλα θα έγενωνότο, άλλ' ύπήρχε μεγάλη πτωχεία... έντελής έλλειψις σπαργάνων!

Ευρέθησαν και τά σπάργανα και ή ανάδοχος.

Μετέβημεν έπειτα εις τους καλλιτέχνας.

— Άλλη άποστολή. Εύγενείς τινες ένθαρρυνσεις ήδύναντο να αναδείξωσι μεγάλους άνδρας!

— Εις ιδίως... Άλλ' εις αυτόν θα επανέλθωμεν βραδύτερον.

Τέλος επισκέφθημεν οικογενείαν τινα, παρ' ή ύπήρχον άσθενείς και πτωχεία, διότι ο πρωτότοκος υιός, τό μόνον στήριγμα της οικογενείας, ήτο από πάντε έτών στρατιώτης, δέν ύπήρχε δ' έλπίς να λάβη την άφεσίν του, ήν έπιμονώς ήρνεύετο ο συνταγματάρχης του, τό συνταγμα έφρούρει εν Γρενόβλη.

— Εν Γρενόβλη! άνέκραξε περιχαρώς ή Έδιδ, Ο συνταγματάρχης... άλλ' είναι στενός φίλος του πατρός μου όποια συμπτώσις!

— Κόρη μου, τή απήντησα άσπαζόμενος αυτην εις τό μέτωπον, όταν τις έχη, καθώς συ, περιουσίαν, κοινωνικήν θέσιν, νεότητα και καλλονήν, αυτά συμπίπτουν πάντοτε!

— Οτε τέλος επανήλθωμεν εις τό μέγαρον, ή Έδιδ είχε θέσει επί της τραπέζης τό σημειωματάριόν της με την έκραν δι' του όφθαλμού άνέγνωσα εις αυτό!

- 1) Έπιπέφουσα να διηγήσω προς τον πατέρα μου.
- 2) Τό έσπέρας να γράψω εις Γρενόβλην.
- 3) Αύριον, τό πρωί παρά τω συγγενεί μας τω ύπουργώ.
- 4) Άγοράι διά τά μικρά μου.

5) Να μεταβώ με τον πατέρα μου εις τους καλλιτέχνας, κτλ.

Ενωθεί ήδη ότι, όταν τις είναι δεκάεξαετής και εκατομμυριούχος, δέν έχει δικαίωμα να μένη άργός και ιδίως να άποθηήσκη. Ηθάνατο ήτο ήτο ώφέλιμος, ήρχισε να ενδιαφερέται περίπαθώς δια τό καλόν, είχε σωθή, είχε γείνει παιδρά; έζη!

Τήν μετεπιούσαν όταν μετέβην εις την συνέντευξιν ή Έδιδ από πολλού ήδη με περιεμένεν άλυπατόν.

Μετά μιαν εβδομάδα ενέγραφή εις φιλανθρωπικόν σωματείου, του όποιου ή στρατολογία άνετέθη εις έμέ τον άνάξιον, και τό όποιον άφρόως όνομάζω; αέ "Άγροδοί των Παρισίων."

— Μετά ένα μήνα ήτο τοσοῦτον ύγιής, τοσοῦτον εύθυμος, ώστε ο Βάν-Όθβεν περιχαρώς άνέκραξεν:

— Είναι καιρός να προσκαλέσωμεν τον Στόρριον εν της Φραγκφούρτης.

— Άλλ' αι παρειαί της Έδιδ πάραυτα ώχ χρίσαν.

— Όχι, άνέκραξα ζωηρώς, ας αφήσωμεν τον Στόρριον... πέραν του Ρήνου.

— Ω, Θεέ μου! Ιατρέ, άπαγορεύετε εις την θυγατέρα μου.

— Όχι τον γάμον, άλλλ τον σύζυγον, αυτόν τουλάχιστον... Αργότερα, θα ξδώμεν.

— Τουτο άφορά έμέ!

— Πώς σας;

— Δέν είναι λοιπόν, όλίγον, και ιδιική μου θυγατήρ;

— Ναι, ναί.

Πραγματικώς, μετά τινα έτη πηρυσίασας ήμεραν τινα τον Βάν-Όθβεν τό είπον:

— Είναι καιρός να υπανδρευώμεν την Έδιδ μας.

— Μπζ! και με ποιον;

— Με τον Αδουλιανόν Κ...

— Πώς... με εκείνον τον καλλιτέχνην, του όποιου ή θυγατήρ μου με παρεκίνησε να αγοράσω την πρώτην εικόνα;

— Ήπέτε μάλλον με εκείνον τον εύγενή, ο όποιος άφού επτώχυνεν έκούσιώς δια να πληρώση τά χρέη του πατρός του, απέκτησε και παλιν δια της αξίας του νέναν περιουσίαν!

— Περιουσίαν καλλιτέχνου!

— Εις την όποιαν προσθέτω και έχω έν εκατομμύριον.

— Εν εκατομμύριον! άλλλ πού θα τό κούρετες;

— Εις τό παρειόν σας;

— Δέν μου χρεωστέτε τάς τάταικας επισκέψεις μου; Δέν μου επανελάθετε εκατοντάκις μεθ' έκάστην μου άργήσαν; Αλοιπόν! έστω; άργότερα, όσα θέλετε. Ποτέ δέν θα ζητήσωτε άρεσκέτα δια την σωτηρίαν της θυγατέρας μου; »

— Αναμφιβόλως, άλλά... — Εύρίσκετε ότι έν εκατομμύριον είναι πολύ όλίγον; ας θέσωμεν δύο. Δίδω και δεύτερον ως προίκα εις τον σύζυγον της Έδιδ.

Ο Βάν-Όθβεν δέν είχεν είστι ειπεί και ήλοκληρίαν τό ναί.

Η Έδιδ, ή όποια ήκουεν άναμφιβόλως, ήλθεν αίφνης και έρίφθη εις τάς άγκάλας του.

Και... ιδού τινι τρόπω άνέστησα ως έν Ουασιμωσας την κυρίαν δε Κ... κατ' τον ίδιον δε τρόπον φρονά ότι δύναται τις να θεραπείση τάς πλουσίας κυρίας, και ιδίως τάς νέας χήρας... τάς πασχούσας από την παρισινή νόσον, ή όποια λέγεται ανία.

Δηλαδή δια της έργασίας, της άγαθοεργίας, της άγάπης! Αυτή είναι όλη ή μαγειρία του Ιατρού Μύλλερ.

Εβήμαινε μεσονύκτιον και έγέρθημεν δια να αναχωρήσωμεν, άλλλ πριν ή εξέλθωμεν της αίθουσής, ή οικοδέσποινα έστρεψέ προς τον γέροντα Ιατρόν, τον ήσπασθη: επί άμφοτέρων των παρειών και τω είπεν ένώπιον πάντων ήμών:

— Ευχαριστώ δια την συμβουλήν, Ιατρέ. Έβλέπετε αύριον τό πρωί να με παραλάβετε και να κάμωμεν την πρώτην επίσκεψίν εις τους πτωχούς μας!

Ch. Dooley.

Η ΝΕΑ ΓΕΝΕΑ

Διέλυτε κυριακήν τινα ή άλλην έορτήν, την πλατείαν της Ομονοίας: είτε ήλιος έαρινός, καταγυλάει τάς υδάς και την πρασινοῦσαν έξοχήν, είτε χιονοστεφείς διαφαίνονται αι κορυφαί της Πάρνηθος και του Ύμητου, τά περι αυτην καρνεύει είναι πλήρη: πλήρη νέων, φοιτητών, ως επί τό πολύ τινές μέν περι τάς τραπέζας παίζουν: τάβλι ή σάμινον, άλλοι νοχαλιές άνασκυλμένοι επί του ανακλιτροῦ, φοφώσιν εν μακαριότητι τον παργυλόν των; αναγινώσκουσι την τυχοῦσαν έφημερίδα ή άδολεσχούσι περι κενά και ταπεινά, εν πηγήρα και θολή άτμοσφαιρα κακνού και νεκλεισμένου άέρος.

Αυτή είναι ή νεώτερα έλληνική γενεά. Ωσει γήρας κατέλαθεν αυτην αίφνης αναπαύει εκεί μέσα τά κεμηκώτα γόνατά της. Άνευ ιδανικού, άνευ πόθων, άδυνατούσα να αισθανθή την μεγαλοπρέπειαν των αναπεπταμένων εκτάσεων, της ελευθέρας και ευρείας φύσεως, υπό ήθικης μωυπίας προσβληθείσα, δέν εκτείνει τό βλέμμα της πέραν του στενού ορίζοντος του καφενείου. Εν ταίς ήδούσι, έξω επί των στεγών, επί των δένδρων, οι σπούργεταί παίζουν, αι χελιδόνες κελαδοῦσαι κίτσουν την φωνήν των προς έπιστέγαπιν του έρωτός των. Όλα, πτηνά και χρυσαλίδες ζώσι, δρώσι πτερά και πτερόγυια κινούνται υπό τό φώς τό ήλιακόν: μόνον οι νεαροί Έλληνες μένουσι κατακλιστοί ως γανούμισσαι. Διασκεδάζουσι.

Ω! νοσει, νοσει βεβαίως ή έλληνική νεότης. Ποῦ είναι τό σφρίγγος του ζένουτος αίματος, ή υπερεχειλιζουσα ζωή, ή έκρηγνυμένη εις ένθουσιασμόν, εις κίνησιν του σώματος;

Η άκίνησία αυτη, είναι παθολογική κατάστασις: ή άνθρωπος επλάσθη δια τους δρόμους, τους μακρούς δια των άγρών περιπάτους, τάς έκδρομάς και τάς άναρρηγίσεις και όχι δια τά καφενεία. Ο μέγας Φρειδερίκος, επί ποτε αυταν έξετάζω την κατασκευήν του σώματός μας καταλήγω εις τό συμπέρασμα ότι ή φύσις επλάσεν ήμζς μάλλον δια να γεινωμέν ταχυδρόμοι: παρ' ή δέν να γεινωμεν σοφοί. η Πόσον διαυγές; χρυσταλλώδες είναι τό ύδωρ του ρουακιου βέν επί του χαλινοστρότου βείθρου του! άλλ' όταν άκίνητη, λιμνάζει, είναι δυσώδες, ειδηχθές, με την πρασίην εκείνην σίλπαν του. Ομοίως όταν τό σώμα λιμνάζη εν τοις καφενεύσις, ή στήμαχος καταστρέφεται, οι μύς καθίστανται άτροφικοί, ή ζωική θερμότης ελαττούται και τά μεμαρμημένα σαρκία καταθιθρώσκονται υπό της λιθιάσεως, των βενματισμών, της χλωρώσεως, της πνευμονικής φθίσεως.

Τό ανθρώπινον σώμα είναι μηχανή: πάσα δε μηχανή σκωριζέ ουχι όταν κινήται άλλ' όταν άκίνητη.

Τό πασίδηλον τουτο μόνον ήμζς δέν κατένοήσαμεν: ή βωμολευτέρα και μεγαλεπήβολωτέρα φυλή, ή των Άγγλοσαξόνων, δίδει εις τό σώμα την σημασίαν, ής είναι αξιον.

Εν Άγγλιζ και Αμερικη αι άσκήσεις του σώματος είναι γενικαί, πάνδημοι. Οι νέοι παίζουν: κρκετ; κοπήλατούσι, κολυμβώσι, πυγμαχούσιν, υπλασκοῦσιν, από τινος δε κατατάσσονται και έθελονται εν τω Άγγλικω στρατώ, ως οι γεωργοί καλλιεργούσι τον σίτον, οῦτοι καλλιεργούσι την βώμην εν τοις σώμασί των, δια των άθλων, των κακουχιών: αν ή ζωή μετρήται με τάς συγνήσεις, με τον βίαιόν χυματισμόν του αίματος εν ταίς φλεβί, με την κατανάλωσιν της ζωικής θερμότητος, όσον ζώσιν εν μιζ λεμβόδρομιζ οι σπουδασταί της Όξωνίας μόλις ζώσιν εις είκοσιν έτη οι Έλληνες φοιτηταί.

Οι δε Γερμανοί, οι μεγάλοι! Γερμανοί! τό βωμολέον σώμα, όπερ παρασκευάσκη αι άσκήσεις του σχολείου και του γυμνασίου, έντεινουν, σκληραγωγούσι δια μακρών έκδρομών. Συνηθισμένοι εις σωματεία, εις όμιλους, ζηλευτόν ένότητος παράδειγμα ανά την ύφήλιον, διατρέχουσι πεζο-

πορούντες τὰ βουνά και τὰς κοιλάδας τῆς Γερμανίας. Γνωρίζουν τὴν χώραν των και εἰξεύρουν ποῖον εἶνε τὸ χῶμα, διὰ τὸ ὅποιον γενναίως αὐριοι θὰ χύσωσι τὸ αἷμά των ἔρχονται εἰς στενὴν συνάρθειαν πρὸς τὴν φύσιν, κάμνουν συλλογὰς, διαμορφούνται καλαισθητικῶς ἀποτυπώντες θαυμασιῶς τοπικῆσιν ἐν τῇ μήτῃ των, ἀναρριπίζουσι τὰς ἔθνικὰς των ἀναμνήσεις διὰ τῆς ἐπισκέψεως πεδίου τινὸς νίκης των, ἢ τῆς πτωχικῆς κατοικίας μεγαλοφυοῦς ποιητοῦ των καταλύουσιν ἀπόψε εἰς ἕν χωρίον, ἐγείρονται αὐριοι ἀπὸ πρωίας και ἐξακολουθοῦσι φαῖδροί, τὴν εὐθυμίαν δὲ ταύτην ἢ ἔχουσι και βραδίζοντες μετ' ὅν σάκκον ἐπ' ὤμων και τὸ ὄπλον εἰς τὴν χεῖρα. Οἱ Γερμανοὶ κρατῶνται τὸ σῶμά των νομίζοντες ὅτι ὑπέχουσι εὐθυμίαν διὰ τὴν ἀκαμίαν διατήρησίν του. Καὶ πῶς ὄχι; ἐν τοῖς σώμασι των ζῆ και πάλλει ἡ Γερμανία, ἡ alma mater, και ὅα τὴν ἀφήσωσι νὰ ἐκνευρισθῇ, ἀδρανῆς, νὰ σαπῇ; δὲν ἁμοιάζουσι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἔχουσι τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς γλώσσης των μόνον, και δι' αὐτὸ, φαίνεται, ἀσκούσιν αὐτὴν τόσον πολὺ.

Ἄλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν εἰς ξένου χῶμα, νὰ διέλθωμεν βουνὰ και θαλάσσας διὰ νὰ ἴδωμεν τί πράττουσι οἱ λαοὶ οἱ ἔχοντες ἰδανικὸν και φιλοτιμίαν μέγα τι νὰ διαπράξωσι;

Μήπως οἱ πρώτοι δόντες τὸ παράδειγμα τῆς ἐναρμονίου ἀνατροπῆς τῶν ψυχῶν και τῶν σωμάτων δὲν εἶνε οἱ Ἕλληνας, ἂν καυχώμεθα ὅτι ἐσμὲν ἀπόγονοι; Ὁ Σόλων ἐνομοθέτησεν ὅτι τὸ παιδίον πρέπει νὰ μάθῃ: νὰ κολυμβᾷ και νὰ ἀναγινώσκῃ. Οἱ Σπαρτιάται παρεσκευάζοντο ἐκ παιδῶν ἀθληταὶ και μαχηταὶ, ζῶντα προπόρεια τῆς πατρίδος. Τραχύτατα δ' ἀσκούμενοι και σκληραγωγούμενοι ἐσκωπτοῦν τοὺς Ἀθηναίους διὰ τοὺς περιπάτους, τοὺς ὁποίους ἔκαμνον, θεωροῦντες αὐτοὺς παίγνιον ἀσκήσεως. Καὶ ποῦ νὰ εἴξουρον ὅτι θὰ ἔλθωσι χρόνοι ἀδρανείας και ἐκνευρίσεως, καθ' οὓς νεαροὶ, ἐν ἀκμῇ Ἕλληνας, θὰ φυτοζωῶσιν ὡς μύκητες ἐν τοῖς κηφενείοις οὔτε ἐκδρομὰς ἐπιχειροῦντες, οὔτε περιπάτους;

Καὶ ἐπὶ ποίου ἐδάφους μένουσιν ἀκίνητοι οἱ ἀκεπτικοὶ, οἱ ἀπογοητευμένοι οὔτοι; ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὅποιαν αἱ ἑλληνοτραφέστεραι διάνοιαι ονειροπολοῦσι νὰ ἴδωσι και διανύσουσι μίλια διὰ ξηρᾶς και θαλάσσης και τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς φυλάττουσιν εἴτα ὡς τὸν πολυτιμώτατον θησαυρὸν αὐτῶν ἐπιανερχόμενοι εἰς τὴν ἐστίαν των!

Καὶ ἡμεῖς, οἱ Ἕλληνας; Ὡ! Πότε εὐθυμοὶ και ζωηροὶ βμίλοι ἑλλήνων σπουδαστῶν θὰ ἐκτρέχουσι μέχρι τοῦ Μαραθῶνος, τῶν Πλαταιῶν, μακρότερον ἔτι; Ἄν ἦσαν ἐδῶ οἱ Γερμανοὶ φοιτηταί, κατὰ τὰς διακοπὰς των, θ' ἄφηναν γωνίαν

κοιλάδας, κορυφὴν βουνοῦ τῆς Στερεᾶς και τῆς Πελοποννήσου ἄβατον;

Ἄνάγκη νὰ ἐπιρρωπώμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, νὰ καταστῶμεν βωμάλιοι οὐχὶ ὅπως γείνωμεν ἀθληταί, ἀλλὰ ὅπως γείνωμεν ἄξιοι Ἕλληνας. «Ὁ ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ Πλάτων, εἶνε ψυχῇ, μεταχειριζομένη τὸ σῶμα, ὡς ὁ ἐργάτης τὸ ἐργαλεῖόν του.» Εἰς τὸν ἐργάτην τούτον, τὸν ἐν ἡμῖν, ὀφείλομεν νὰ παράσωμεν ἐργαλεῖον ἰσχυρὸν, ἐπιτήδειον, οὐχὶ τετριμμένον, και τεθραυσμένον. Ἰσχυρὸς χαρακτῆρ ἀδύνατον νὰ ἐνοικήσῃ ἐν ἐκνευρισμένῳ σαρκίῳ. Τὸ πολυτίμον μύρον δὲν παραμένει ἐν διερωγῶτι δοχείῳ. Τὴν γενναίαν ψυχὴν μόνον γενναῖον σῶμα δύναται γὰ βαστάσῃ. Τοιαῦτα σῶματα μετὰ τοιούτων ψυχῶν συνέτριψαν τὸ πάλαι τὰ στήθη τῆς Ἀσίας; εἴτα δ' ἐπέλωσθη τῆς παρκαμῆς ἡμῶν ἐκκαμπόντο ὑπὸ τὸ βάρος των ὄπλων. Οἱ ὑπερήφανοὶ Ῥωμαῖοι κατήντησαν τόσον ἄψυχοι, ἀνάνδροι ἐπὶ Γρατιανοῦ, ὥστε ἐλάμβανον τὴν ἀδειαν νὰ χωρῶσιν εἰς τὴν μάχην ἄνευ θώρακος και περικεφαλαίας, — δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς σηκώσωσι πλέον τὰ ἐκθηλυθέντα σώματά των! — ὅπως φεύγωσιν εὐκολότερον πρὸ τοῦ ἐχθροῦ!..

Ἄνάπηρα παρεσκευάζοντες σώματα ἀνάπηρους συγκατεργάζεσθε και τὰς ψυχὰς σας. Ἐγέρθητι, ὦ γενεὰ τῶν ζαχαροπλαστείων, ἀπόσεισον τὴν νάρκην σου, ἃς γαλθάνισῃ σφιγγὸς ἀκμῆς τὸ αἰμωδιῶν σῶμά σου. Ἄρον σου τὸν κράββατον και περιπάτει, ὦ παραλυτικῆ νεότης. Ἄναθαλόφου, ἀναρρηχθήθητι βράχους και ἡ καρδία σου ἃς κτυπήσῃ γοργότερον ἐντὸς τοῦ στήθους σου διαστελλομένου γηθοσύνως εἰς τὸν ζωογόνον ἀέρα των ἐξοχῶν και τοῦ ἑθνικοῦ μεγαλείου. Ἐπισκέψθητι μετ' εὐλαθείας τὰς θέσεις, ἐν αἷς ἔθαυματούργησαν οἱ πρόγονοί σου, και χθὲς ἔτι οἱ πατέρες σου. Ἄνοιξον τὸ οὖς σου πρὸς τὴν φωνὴν του παρελθόντος διὰ ἀναπετάσῃ ἡ ψυχὴ σου πλατείας τὰς πτέρυγὰς τῆς εἰς τοὺς εὐρεῖς ἐνώπιόν σου ὄρῶντας. Γνώρισον τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ τὴν ἀγαπήσῃς. Δησιμόνησον διὰ παντὸς τί καλεῖται ἔκλυσις τῆς ψυχῆς, ἀπογοητεύσεις, ἐξάντλησις τῆς θελήσεως. Συλλογίσου ὅτι τὴν ὄραν ταύτην κινδυνεύουσιν τὰ ὕψιστα συμφέροντα τῆς Πατρίδος σου. Συλλογίσου ὅτι θταν σὲ κράξῃ, πρέπει νὰ δράμῃς ἔτοιμος σῶμα και ψυχὴν. Μήπως νομίζεις ὅτι τὸ σῶμα αὐτὸ εἶνε μόνον ἰδικόν σου, και δικαιούσαι νὰ τὸ μεταχειρισθῆς ὅπως θέλεις; Τὸ σῶμα αὐτὸ ἀνήκει και εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς πενήντα, ἑκατὸν, διακοσίας χιλιάδας τοιαῦτα σώματα στηρίζει ἡ Ἑλλάς τὴν τιμὴν τῆς, τὸ μέλλον τῆς, τὴν ὑπερβολὴν τῆς. Καὶ ὁ μὴ ἐπιρρωνύων τὸ σῶμά του, και τὴν ψυχὴν του

συνεπιρρωνύων, ἀλλ' ἐγκαταλείπων αὐτὸ εὐρωπιῶν, σκωριόβρωτον, εἶνε ἐσωτερικῶς ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος, παρεσκευάζων τὸν ὄλεθρόν τῆς.

A. Π. Κ.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΟΝΗΣ

[Ἐκ των τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνήχεια: Ἐδὲ σελίδα 96.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἱστορία, μυθολογία και ποιησις των τριχῶν τῆς κεφαλῆς και τοῦ γενείου. — Ἀρὰ τοῦ Ἰερμελου. — Ὑγιεινὴ των τριχῶν. — Ἡ πρώτη λευκὴ θρῆ και ἡ ἱστορία αὐτῆς. — Ἰουλιὰ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγούστου. — Ἡ φαλακρότης, φάρμακα και παρηγορίαι. — Ὑπομονὴ ἢ φανάκη. — Τὸ γένειον και οἱ ὄνοιχοι. — Οἰκιακὰ ἐργαλεῖα.

Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus, Et sine fronde frutex et sine crinio caput.

Ἄχαρι τὸ ἠκρότησιασμένον πρόβατον, ἄχαρι ὁ ἄνευ σταχύων ἄγρος και ὁ ἄνευ φυλλώματος κερπὸς και ἡ κεφαλὴ ἄνευ τριχῶν.

Nasone

La prolongation de la santé et de la vie, sources premières des jouissances et du bonheur, étant l'objet des vœux les plus ardents des hommes... la chercher est une des choses qui tendent le mieux à ce but.

Ἡ παράτασις τῆς ὑγείας και τῆς ζωῆς, ἐξ ἧς προκύπτουσιν αἱ ἀπολαύσεις και ἡ εὐδαιμονία, εἶνε τὸ ἀντικείμενον των διακαστέρων πόθων των ἀνθρώπων... διὰ τὸ ἐπιζητεῖν αὐτὴν εἶνε ἐν των συνελεγεστικωτάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων μέσων.

Præceps

Tutti siam pur sempre, a ben prendere, bambini perpetui.

Ὅλοι, ἐάν ἐξετάσωμεν καλῶς, εἴμεθα αἰώνιοι παῖδες. Αἰῖστοι.

We are fearfully and wonderfully made.

Εἴμεθα τρομακτικῶς και ὑπερβολικῶς παράφρονες. Henderson.

Γυνὴ ἄνευ κόμης, ἀνὴρ ἄνευ γενείου, εἶνε δύο ὄντα δυστυχέστατα ἐν μέσῳ τοσούτων ἀτυχῶν θρηνοῦντων ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πληνήτου.

Γυνὴ τις δύναται νὰ ἦνε πλουσία, νέα και ὀραία, δύναται νὰ ἔχῃ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματος τῆς Ἀφροδίτης και νὰ ἦνε κάτοχος των Ἰησαυρῶν τῆς Κλεοπάτρας, δύναται νὰ ἔχῃ ἑλεφαντινοὺς ὀδόντας, και τὴν εὐφύιαν τῆς Σαπφούς, και τὸν πλοῦτον τὸν πρωτεύοντα παντὸς ἄλλου πλοῦτου, τὸν ἀποκαλούμενον ἕκασσι ἔτη. Καὶ ὅμως ἐάν μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχῃ ἢ ὀλίγας τρίχας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καταλογίζεται ἐν τοῖς ἀθλιεστάτοις πλάσμασι τῆς οἰκουμένης. Εἶνε αὐτὴ ἐν εἶδος ἀμφίβιον καταφρονητέον, εἶνε δυστυχὴς ἀναγκαζομένη νὰ κρύπτη καθ' ἑκάστην ὄραν πληγὴν ἐπαίσχυντον, συνεχῶς τρέμουσα τὴν ἀποκάλυψιν αὐτῆς. Μετ' ἡμῶν μέτρον τριχῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θὰ ἦτο Ἀφροδίτη ἄνευ αὐτῶν εἶνε πλάσμα κινῶν τὸν οἶκτον. Μετὰ τὰς τρίχας θὰ ἦτο θεὰ ἄνευ τριχῶν δὲν εἶνε οὔτε καν γυνή.

Καὶ ὁ ἀνὴρ ὅστις μάλιστα ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἀσκεῖ τὴν βραχίον ἐν τῷ κατόπτρῳ διὰ ν' ἀνακαλύψῃ ἐν τῷ γέλωτι ἐπιχνοῦσιν, και περιφέρει τοὺς ὄνυχας ἐπὶ των παρειῶν του, ὅπως ἐξαγάγῃ τὴν σκιάν τριχῶν ἢ δὲν ἀνευρίσκει, δὲν εἶνε και οὗτος ὁ δυστυχέστατος των ἀνθρώπων; Δὲν ἔχει και οὗτος διὰ μίαν ἐν ἑαυτῷ τὴν μεγίστην ἀπελπισίαν, τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς ἀτυχίας και τοῦ γελοῦ, τὴν αἰσχύνῃ ἄνευ τοῦ ἐγκλήματος; Δὲν εἶνε οὗτος τὸ θυμὸν τοῦ ὑποκόφου ἐμπαικτικοῦ γέλωτος και των μακρῶν και ἀσπλάγγων βλεμμάτων τοῦ μακροκόμου φίλου; Ὡ, διατὶ δὲν δύναται ὁ ἀτυχὴς οὗτος νὰ ἐκδικηθῇ καθ' ὅλης τῆς ὑπερβολῆς τῆς περιφρονητικῆς ἐσπλάγγυίας ἧτις τὸν φονεῖ, περικόπτων τινὲς ὑπεκατόμετρα ἀπὸ των τριχῶν τῆς Ἑῦας, ὅπως στολίσῃ τὸν γυμνὸν πηγούνιον αὐτοῦ; Μὲ ἐν ὑπεκατόμετρον μόνον τριχῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ὅα ἦτον ἴσως ἀνὴρ εὐτυχὴς, ἀλλ' ἄνευ των τριχῶν τούτων εἶνε ἀνὴρ ἀτυχὴς, ἄθλιος, ἴσως δὲν εἶνε οὔτε ἀνὴρ! Δὲν δύναται δὲ καν νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ κήληθους και εἰς τὴν φανάκην, και ἡ φύσις ἐμπαίζουσα αὐτὸν γελᾷ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ πλοῦτου, τῆς μεγαλοφυίας και τῆς ἰσχύος, ἀδυνατούντων νὰ φυτεύσωσιν ὀλίγην τριχοειδῆ χλόην ἐπὶ τῆς καττραμμένης ἐκείνης ἐπιφανείας τῆς ἀλλοπλήτως στιλπνῆς και μαλακῆς.

Ἀληθῶς πενιχρόν τι πρῶγμα εἴμεθα, ἀφοῦ ἡ ἑλλειψίς ἀρκούσης κόμης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γυναικός, ἀρκεῖ ὅπως στερῆσῃ αὐτὴν τοῦ ἔρωτος, ἀφοῦ ἡ ἑλλειψίς ὀλίγων ὑπεκατομέτρων τριχῶν ἀπὸ τοῦ πηγούνιου ἀνδρός, ἀρκεῖ ὅπως ἐπιρρίψῃ δισταγμὸν ἐπὶ τοῦ ἀξιωματός του, ἐπὶ τῆς ἰσχύος του, ἐπὶ τῆς ἀνδρότητός του! Οὐδέποτε ἐδόθη μεγαλύτερα σημασία εἰς μικρότερον πρῶγμα. Οὐδέποτε ἐπεπωρεύθη τόσον γόνητρον, τὸση ἰσχὺς ὅση ἐπὶ τῆς τριχῆς, ἧτις, ἀφαιρηθεῖσα ἀπὸ τοῦ σώματος θεωρεῖται ἀκαθάρσια μακρὰν ἀπορριπτομένη. Δὲν ὑψίσταται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μείζων ἀντίθεσις ἀδυναμίας και δυνάμεως. Οὐδέποτε συνεκεντρώθησαν ἐπὶ τόσον μικρᾷ ἐπιφανείας τόσαι προσλήψεις, τόσαι παραδόξολογίαι. Οὐδέποτε ἐπὶ τόσον μικρῷ χώρῳ ἐγράφη τόση ἱστορία.

Ὡ τρίχες τῆς κεφαλῆς μυστηριώδεις, ὦ τρίχες τρις θαυμάσαι! Σήμερον κοσμεῖτε τὴν κεφαλὴν νέας, ἧτις εἶνε ὁ φθὸνος μίξος ὀλης γενεᾶς γυναικῶν, ὁ στεναγμὸς βλοκλήρου ὀμίλου λατρειῶν, ἡ δυστυχία χιλίων φιλημάτων ἐνδομύχων μὲν ἀλλὰ διαπύρων. Καὶ αὐριοι ἡμεῖς ἀπολοπιέσαι πέσεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπως χθὲς ὀραταὶ, στιλβουσαι, ἑλαστικαὶ, γίνεσθε καθάρμα και σκήβαλον, τὰ ὅποια οὐδὲς τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ διὰ τῆς χείρῳ. Χθὲς ἦσθε τὸ πολυτιμώτατον κόσμημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καλλονῆς, σήμερον δὲ

είσθε διαχώρημα μὴ δυνάμενον πλέον νὰ χρησι-
μεύσῃ ἢ ὡς λίπασμα.

Ἡ ἱστορία τῆς κόμης δύναται ν' αποτελέσῃ
ὀλόκληρον τόμον. Ἄλλ' ἡμῖν δὲν εἶνε ἐπιτε-
τραμμένον ἢ νὰ ἐπιθέσωμεν χεῖρα διαβατικὴν
ἐπὶ τῶν δασειῶν κόμῶν, ν' ἀκούσωμεν τὰς ἀπο-
καλύψεις αὐτῶν, καὶ νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὰς οὕτως
ὥστε νὰ τὰς συντηρήσωμεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη λαμ-
πρὰς, ζανθὰς ἢ μελανὰς, ἀλλ' ὄχι λευκάς. Ἄς
μᾶς ψιθυρίσωσιν αἱ κόμαι αὐταὶ εἰς τὸ οὖς τὴν
ποίησίν των, καὶ ἡμεῖς εἰς ἀντάλλαγμα θέλωμεν
δώσει εἰς αὐτὰς συμβουλὰς τινὰς ὑγιεινῆς καὶ
ἠθικῆς.

Ὁ ὄφθαλμὸς εἶνε τὸ παράθυρον τῆς ψυχῆς.
Ἐπὶ τῶν χιλιῶν δύναται νὰ συγκεντρωθῇ τόση
καλλονὴ ὥστε νὰ φανεύσῃ ἓνα ἄνθρωπον ἢ νὰ τὸν
σῶσῃ. Ἐπὶ τοῦ μετώπου δύναται νὰ λάμψῃ τόση
μεγαλοφυΐα, ὥστε νὰ ῥηθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε
ἀρχὴ Θεοῦ. Τὸ πηγούνιον δύναται αὐτὸ μόνον ν'
ἀποκαλύψῃ ἀγαθότητα καὶ γλυκύτητα ἀπεριό-
ριστον. Τὸ πᾶμα δύναται διὰ τῶν κυματισμῶν
τοῦ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸν ἔρωτά.
Ἄλλ' ἡ κόμη ἢ μηδὲν λέγουσα, ἢ μὴ κινουμένη
καὶ οὔτε κἀν αἰσθήσεως πεπρωτικισμένη, δύναται
νὰ ἑκατονταπλασιάσῃ πᾶσαν ἄλλην καλλονὴν,
καὶ δύναται εἰς τοὺς ἀπείρους λαθουρίθους τῆς
νὰ κρύψῃ τόσην ποίησιν, ὅσην δέδοται εἰς τὸν
ἄνθρωπον νὰ αἰσθανθῇ καὶ εἰς τὸν ποιητὴν νὰ
δημιουργήσῃ.

Ἐξκαμπτος εἰς τὰς χιλιάς ἰδιοτροπίας τῆς
φαντασίας, πειθῆνος εἰς τὰς τολμηρότερας ἐπι-
θυμίας τῆς ἀφῆς, ἢ κόμη ποικίλλει ἐπ' ἀπειρον
τοὺς καλαισθητικούς συνδυασμούς τῶν χαρακτή-
ρων τῆς φυσιογνωμικῆς, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμεταβόλων
γραμμῶν τοῦ σκελετοῦ τῆς κεφαλῆς πλάττει
συνεχῶς νέας καλλονὰς, οὕτως ὥστε ἐξ ἑνὸς
μόνου προσώπου δημιουργεῖ ἑκάτον εἰκόνας, καὶ
ἐκ μῆς μόνης καλλονῆς παράγει χιλιάς. Ἡ κόμη
εἶνε ὕλη ζωῆς, ἀλλ' ὑποχωροῦσα μετ' ἀπείρου
πειθῆνης εἰς τὴν θέλησιν, εἰς τὴν καλαισθησίαν,
εἰς τὴν τέχνην καὶ διὰ τῶν μακρῶν αὐτῆς πλο-
κόμων ἠμιδιάζει πρὸς κύμα ρύακος αἰωνίου, κύμα
κινούμενον, πάλιν ὑπὸ ζέσεως, ὑπὸ πάθους καὶ
ὑπὸ δολογισμῶν, καὶ διαῖρετον γλυκὺ καὶ συνεχές.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὁ νῶτος τῆς δια-
νοίας του καὶ τῶν παθῶν του. Ἐπ' αὐτῆς ἵστα-
ται σχεδὸν πᾶν τὸ μεγαλεῖόν του καὶ ἡ μεγα-
λοπρεπὴς καλλονὴ του. Ἄλλ' ἐκεῖ ὅπου ὁ
ἄνθρωπος τελειώνει καὶ ὁ οὐρανὸς ἄρχεται, ὁ
ἄνεμος συνταράσσει θάλασσαν, τὸ ὑποῖον δὲν εἶνε μὲν
σάρξ, ἀλλ' οὔτε ἄμορφος ὕλη, ἀλλ' εἶνε ὄριον,
ὅπου οἱ ἡμέτεροι ὄφθαλμοὶ οὐδέποτε ἀποκάμνουσιν
ἀναζητοῦντες ἠδυσκαθεῖς αἰσθήσεις, ὅπου μορφαὶ
δημηκεῖς μεταβαλλόμεναι καὶ πάντοτε περι-
καλλεῖς κινούνται ὡς ἐν ἑσπερινῷ λυκόφωτι,
φαινόμεναι ὡς ζωῶσαι.

Ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔλειπεν ἡ ἀπροσδιόριστος
ὑποδιαίρεσις, ἡ ἀπειρος ποικιλία τοῦ φυτικῆς
κόσμου, καὶ ἡ φύσις πρὸς ἀναπλήρωσιν τούτου
ἔδωκεν αὐτῷ τὰς τρίχας. Ἀπὸ τῆς ἀφῆς ἔλειπεν
ἡ ἠδυσκαθεῖα ἀπείρων οὕτως εἰπεῖν ἐπαφῶν, καὶ
ἡ φύσις τῇ ἐγάρισε τὴν κόμην.

Ἡ Ἑλλάς, ἡ πρώτη αὐτῆ καὶ μεγίστη ἱερεῖα
τοῦ ὠραίου, ἐνόησεν ὅλην τὴν ποίησιν τῆς κόμης.
Αὐτὴ ἀπένευεν εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ εἰς τὸν Διο,
εἰς τὸν θεὸν τῆς ποιήσεως καὶ εἰς τὸν θεὸν τῆς
δημιουργίας, χαιτὰς λεοντείους εἰς τὸν Φαίβον
Ἀπόλλωνα κόμην χρυσοφαῖν καὶ εἰς τὴν Ἀφρο-
δίτην οὐδὲν ἄλλο ἔδωκε κάλυμμα εἰ μὴ τὸ
τῶν μακρῶν αὐτῆς πλοκῶμων. Διὰ τοῦτο αἱ
Μοῦσαι ἐκαλοῦντο Καλλιμοιοί.

Αἱ δύο ἀνθρώπινα θεότητες, ἡ ἰσχὺς τοῦ
ἀνδρὸς καὶ ἡ καλλονὴ τῆς γυναίκης, ἐπροσωπο-
ποιήθησαν εἰς τὴν κόμην. Ὁ Ζεὺς σείει τὰς
χαιτὰς καὶ τρέμει ὁ Ὀλυμπος. Τὸ Ἀχιλλέως
ἐν τῇ μανίᾳ τῆς πάλης κυματίζουσιν αἱ δασεῖαι
καὶ φοβεραὶ τῆς κεφαλῆς τρίχες, περιβάλλουσαι
αὐτὸν διὰ φλογερὰς ἀφῆς. Ὁλοι αἱ παραστά-
σεις τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα
ἔχουσι μακρὰς κόμας, καὶ ἐὰν ἀνηγέρῃ ἐν Ρώμῃ
ἄγαλμα Ἀφροδίτης φαλακρῆς, τοῦτο ἐγένετο
πρὸς ἐξαγίασιν τῆς μεγίστης θυσίας, ἢν ποτε αἱ
Ῥωμαῖαι γυναῖκες ἐποίησαν εἰς τὴν πατρίδα,
κείρασαι τὰς κεφαλὰς τῶν ὄπις διὰ τῶν κομῶν
αὐτῶν ὀπλισάσαι τοὺς καταπέλτας, ὅτινες ἐπρε-
πε νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ὑπερέχουσαν τοῦ
Καπιτωλίου προσβαλλομένου ὑπὸ τῶν Γαλατῶν.

Θεῖα λατρεῖα ἀπεδίδοτο σχεδὸν εἰς τὴν κόμην.
Ὁ Τραϊανὸς, ὁ ἄριστος μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων
Αὐτοκρατόρων, ὅστις διὰ τὸ ἀδέκαστον τοῦ χα-
ρακτήρος δὲν ἔχει ἴσως ἕτερον ἀντίζηλον ἢ τὸν
Τίτον, ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ περιῆλ-
θεν εἰς τὴν ἱστορίαν ὑπὸ τὸ προσεπώνυμον Ciri-
nitius, τὸσον εἶχεν ὠραίαν καὶ μεγαλοπρεπὴ τὴν
κόμην. Οἱ Σπαρτιῆται πρὸ τῆς μάχης ἐκτενι-
ζοντο τὰς κόμας μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, ὅπως
εὐπρεπῶς παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν κόσμον τῶν
νεκρῶν.¹

Ἡ φυτικὴ φαλακρότης ἐθεωρήθη πάντοτε
μέγα ἀτύχημα. Ὁ Καίσαρ ἠσχύνετο ὅτι εἶχε
τὴν κεφαλὴν γυμνήν, καὶ ὁ Σουετιώσιος διηγεῖται
τὰ τεχνάσματα, δι' ὧν ὁ μεγαλεπήβολώτατος

¹ Ἡ, καὶ κτανέχον ἐπ' ἄρῃσι κῆρας Κρονίων
Ἀμυρόσαι δ' ἄρα χαιτὰς ἐπερρώσαντο ἄνακτος
Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο μέγαν δ' ἐθέλειεν Ὀλυμπον.
(Ἰλιάδος Δ, 528.)

² Ἐπεὶ, καὶ διὰ τῶν μελανῶν ὀφρῶν ἐπένευσεν ὁ Κρονίτης
αἱ δὲ θεαὶ τρίχας ἐπέσεισθησαν ἀπὸ τῆς ἀθανάτου κεφαλῆς
τοῦ ἄνακτος ἐκλόνας δὲ τὸν μέγαν Ὀλυμπον.)

³ ... νόμος γὰρ οὐ οὕτω ἔχων ἐστὶ ἐπεὶ μέλλουσι
κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κομμεύονται. (Ἡρο-
δότου, VII, 209...)

[... διότι εἰς αὐτοὺς (τοὺς Σπαρτιῆτας), ὑπάρχει νό-
μος ὅτι οὕτως ὅταν μέλλουσι νὰ κινδυνεύωσι τὴν ζωὴν,
τότε εὐπρεπίζουσι τὰς κόμας αὐτῶν.]

τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος προσεπάθει νὰ κα-
λύψῃ τὴν φαλακρότητα αὐτοῦ. Ὁ Δομιτιανὸς,
φαλακρὸς, ἐτιμώρει αὐστηρῶς ἕθριν γενομένην
πρὸς φαλακρῶν, καὶ ὁ τύραννος τῆς Σικελίας Ἀ-
γαθοκλῆς ἐκαλύπτετο τὴν κεφαλὴν διὰ μυρτι-
νου στεφάνου, ὅπως σκεπάσῃ τὴν γυμνότητα
αὐτῆς.

Ἐν τῇ Ἱερῇ Γραφῇ ὁρίζεται εἰς τὴν κόμην
θεοὶ ὄχι ὀλιγώτερον ἐντιμὸς ἐκείνης, ἢν αὐτὴ
κατεῖχε παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις.
Ὁ Ἰερωβὰ ἐπιβάλλει τὴν φαλακρότητα εἰς τὸν
βασιλέα τῆς Ἀσσυρίας, ὡς ἀτιμώσιν. Ὁ Ἰσαίας
προλέγει αὐτὴν εἰς τοὺς Μωαβίτας ὡς ποινήν
τρομερὰν, καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ἐπικαλεῖται ταύτην
ὡς ἄρῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν Σύρων. Καὶ αὐ-
τὸς ὁ ἅγιος Ἐλισσαῖος, παρακολουθούμενος ὑπὸ
παίδων οἱ ὅποιοι ἐχλεύαζον αὐτὸν διὰ τὴν γυμνὴν
τριχῶν κεφαλὴν του, χάνει τὴν ὑπομονὴν καὶ
τὴν ἀγιότητά του, καὶ παραδίδει αὐτοὺς εἰς βο-
ρὰν ἀγγρίων θηρίων.

Ἡ κεφαλὴ τῶν παιδίων παρ' Ἑλλήσι καὶ
Ῥωμαίοις ἦτον ἱερὰ, καὶ αἱ κόμαι αὐτῶν ἔμενον
παρθένοι ἀπὸ ἱεροσῶλων φαλλίδων μέχρι τῆς
ἐποχῆς καθ' ἣν μετὰ τῆς τῆβέννου καὶ τῆς ἀπο-
κοπῆς τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, ὁ ἄγγελος τῆς
ἀθωότητος ἐγένετο ἄνθρωπος καταδικασμένος
εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἱκανὸς νὰ ἄμαρτησῃ.
Ora puer, prima signans intonsa juvenita.

Καὶ ἡ θυσία αὐτῆ τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς
καλλονῆς προσεφέρετο εἰς τοὺς Θεοὺς. Ἐν Ἀθή-
ναις ἐδέχετο τὴν προσφοράν ὁ Ἀπόλλων, ἐν δὲ
τῇ Ῥώμῃ ἐδέχετο αὐτὴν ἐν δένδρον ἱερὸν τὸ
καλούμενον capillata. Καὶ σήμερον ἐτι δὲν εἶνε
σπάνιον ἢ ἀπαντήσῃ τις ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγροτικῇ
ἀπηρητημένον εἰς τὸν βωμόν τὸ ἀνάθημα ὠραίας
κόμης. Καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους τοσοῦτων κυριῶν
ἀπανταχοῦ τῆς γῆς λάμπει περιχρυσόν τι και-
μήλιον ἐν ᾧ περιέχεται τεμάχιον βοστρύχου. Ὁ
ἔριος καὶ ἡ ὀρησκεία καθιέρωσαν καὶ αὐτὰ ὑπὲρ
τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς μακρὰν καὶ εὐσεβῆ
ἱστορίαν. Ἡ ἐστία, ἀποκόπτομένη τὴν κόμην,
καθίστατο ἱερεῖα ἀπόθεουμένη οὕτως εἰπεῖν. Καὶ
ἡ σημερινὴ μοναχί, εἰς τὴν τελευταίαν κίνησιν
τῶν φαλλίδων, ἦτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῆς τὸ ὠ-
ραϊώτατον στόλισμα τῆς φύσεως αἰσθάνεται ὅτι
ὁ τελευταῖος κρῖκος, ὅστις συνίδεν αὐτὴν μετὰ
τοῦ κόσμου, διέρραγχι διὰ πάντος. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι
τὸ ἀποκόπτειν τὰς κόμας ἀπὸ τῆς γυναικὸς εἶ-
νε ταῦτο πρὸς τὸ ἀφαιρεῖν τὴν αἰχμὴν ἀφ' ἑνὸς
τῶν ὀξυτέρων βελῶν τοῦ ἔρωτος; Οὕτως ἐνωπίον
μοναχῆς ἀποκαρείσῃ τὴν κεφαλὴν, ὑπενθυμίζω
τὸν Θεόκριτον περιγράφοντα, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι
ὀρηνοῦντες τὸν θάνατον τοῦ Ἀδωνίδος ἀπέκοψαν
τὰς κόμας τῶν ὑπενθυμίζω τὸν Ἀχιλλέα ἐπὶ
τῆς πύργου τοῦ Πατρόκλου ἀποκόπτοντα τὴν ὑπέ-

ρήφανον κόμην, καὶ ῥίπτοντα αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ
τὸ ἀποτεφρῶν τὸ σῶμα τοῦ φίλου του.

Ἀναπολῶ καὶ τὸ πένθος ἔθνους ὀλοκλήρου.
Ἀναπολῶ τὴν Ἑλλάδα, ἦτις ἔκλαυσε τὸν ποιη-
τὴν τῆς Ἀλκαίου, κείρουσα ὅπισθεν τὴν κεφαλὴν
ὄλων τῶν πολιτῶν τῆς. Καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι
στρατιώται τοῦ Ἀττίλα ἔκειρον τὰς κεφαλὰς τῶν
ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ βασιλέως καὶ ἀρχηγοῦ των.
Ὁ δὲ Ἱερεμίας ἐκφράζει τὴν πικροτάτην ἀπελπ-
σίαν διὰ τῆς ἐκφωνήσεως. «Κεῖρε τὴν κεφαλὴν
σου καὶ ἀπόρριπτε.» (Ἱερμ. Γ', 29).

Ἀλλάσσοσι τὰ ἦθη, ἀλλάσσοσιν αἱ γλώσ-
σαι, ἢ ἀέννας τῶν χρόνων περιπέτεια μεταβάλλει
ἀνθρώπους καὶ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ σή-
μερον μετὰ τῶσους αἰῶνας ἢ ἐκφωνήσεως τοῦ Ἱε-
ρεμίου εἶνε ἡ ἐκφρασις ἐνὸς τῶν ὀδυνηροτάτων
πόνων, οὗς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ αἰσθανθῇ.
Βασανιζόμενοι, στρεβλούμενοι, αἰσθανόμενοι ὀυελ-
λαν κινουμένην ἐν τοῖς σπλάγχθοις ἡμῶν, ἀπο-
σπῶμεν ἀφ' ἡμῶν τὸ μόνον μέρος, ὅπερ εἶνε τι
πλέον τοῦ ἐνθυμῆτος ἀλλ' ὄχι εἰσέτι σάρξ, καὶ
κακοποιούμεν ἡμᾶς αὐτοὺς πρὶν ἢ αὐτοκτονήσω-
μεν. Τὸ ἀφαιρεῖν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς εἶνε
κατὰ τι ὀλιγώτερον τῆς αὐτοχειρίας, ἢ μᾶλλον
εἶνε ἡδὴ αὐτοχειρία. Κεῖρε τὴν κεφαλὴν σου
καὶ ἀπόρριπτε.

Ἀλλὰ ὅα μοι εἶπητε, τί ἐνδιαφέρει ὅλη αὐτὴ
ἡ μυθολογία καὶ ἡ ἐκδρομὴ εἰς τὰ πεδία τῆς
ἱστορίας καὶ τῆς ποιήσεως; Ποῖος ἀνεμοστρόβι-
λος ἀφήρησε τὸν δόκτορά μας οὕτως, ὥστε
ἀπεπλανήθη τῆς μετρίφρονος ἀτραποῦ τῆς πρα-
κτικῆς καὶ τῆς ὑγιεινῆς;

Ἰδοὺ τί εἰς ταῦτα ἀπαντᾷ ὁ δόκτωρ.
Ἡθέλησα νὰ πᾶς δεῖξω τὴν σπουδαιότητα
τῶν τριχῶν, διὰ νὰ σὰς διδάξω συνεπῶς μετέ-
πειτα τὸν καλύτερον τρόπον, ὅπως διατηρήτε
αὐτὰς μακρὰς καὶ ὠραίας ὅσον ἐνεσσι περισσό-
τερον ἔτη, καὶ ὅπως ὑπερασπίζητε αὐτὰς ἀπὸ
τῶν δύο τούτων ἀτυχημάτων, τὸν λεύκατον
τῶν τριχῶν καὶ τὴν ἀπογαλικρωσιν.
(Ἔπειτα συνέχεια)

ΠΙΘΝΩΝ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ

Ὁ σοφὸς φυσιοδίφης Strauss-Durckheim
ἀναφέρει ὅτι, κατὰ τὴν νεότητά του, συλλαβῶν
ὀλόκληρον φωνεῖν ἀκανθυλλίδων (καρδερινῶν)
ἦτοι τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ πέντε μικρά,
τὰ θεοσιν ἐντὸς μεγάλου κλωβοῦ ἐλιπίων ὅτι οἱ
γονεῖς θὰ ἐξηκολούθουν τρέφοντες τὰ μικρὰ των.
Ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀγωνίας εἰς ἣν ἐθύθησαν αὐτοὺς ἢ
ἀπόλεια τῆς ἐλευθερίας των οὔτε ὁ πατὴρ οὔτε ἡ
μητὴρ ἠσυχολήθησαν πλέον περὶ τῶν μικρῶν, μα-
λοῦσι ταῦτα τοὺς παρακολουθῶν πανταχοῦ ζη-
τοῦντα τροφήν.
Ἡδὴ ὁ παρατηρητὴς ἠτομάζετο ν' ἀποσφρα-

τὰ μικρὰ ὅπως τὰ τρέφη ὁ ἴδιος, ὅταν εἶδεν ἐν ἐξ αὐτῶν ἀποτεινόμενον... με' ἀνοικτὸν ῥάμφος καὶ κρούον τὰς πτέρυγας αὐτοῦ πρὸς ἕνα ἄρρενα φλώρον εὐρισκόμενον ἐν τῇ αὐτῇ κλωβῷ. Ὁ φλώρος ἐν πρώτοις οὐδεμίαν ἐδωκε προσοχὴν εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπαυελήθη, ἔστη ἐνώπιον τοῦ μικροῦ πτηνοῦ, τὸ παρετήρησε, καὶ ἀνορθώσας τὴν κεφαλὴν, ἐφάνη ὡσαύτω ἔρωτων αὐτὸ τί ἤθελε. Τοῦτο βλέπον τὸ ἐγκαταλειφθὲν, ἐξέφρασεν ἐντονώτερον διὰ τῶν χειρονομιῶν καὶ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ ὅτι ἐπέμεινε. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φλώρος ἔστατο προσεκτικῶς, ὑπετέθη πρὸς στιγμὴν ὅτι ὁ ἀπηλλάσσεται τοῦ ὄχληρου μικροῦ διὰ βεμφισμῶν, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη. Ὁ φλώρος ἀπεμακρύνθη, κατέβη εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ὑπῆρχεν ἡ τροφή, καὶ κατεβρόχθισε μεγάλην ποσότητα κόκκων.

Ἐπέθεσαν δὲ ἔκραξε τοῦτο πρὸς ἐκπληροῦσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀνάγκης, ἀλλὰ μεγάλως ἐθαύμασον ἰδὼν αὐτὸν ἀναβάντα ἐν τῇ κλωβῷ. Ζητούντα τὸ μικρὸν πτηνόν, τὸ ὅποιον ἐπεκαλέσθη τοσοῦτ' ἄνευ τῆς εὐσπλαγχνίας αὐτοῦ, καὶ τρέποντά αὐτό. Τοῦτο ἰδόντα τὰ τέσσαρα μικρὰ ἐσπευσαν καὶ αὐτὰ ζητούντα συνδρομὴν ἧτις καὶ παρεχώρηθη πρὸς αὐτά. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς τὰ υἱοθέτησε πάντα, καὶ διηγετικῶς ἐμερίμνα περὶ τῆς διατροφῆς αὐτῶν ἄχρις οὐδυνηθῶσι νὰ πράξωσι τοῦτο τὰ ἴδια.

Καὶ αὐτὰ τὰ κανάρια, παρὰ τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἐνστικτοῦ αὐτῶν, συνετελεσθῆναι τῆς αἰχμηλασίας, εἰσὶν ἐπιδεικτικὰ τοιούτων πράξεων.

Ἐντὸς μεγάλου κλωβοῦ, ἐν ᾧ ὑπῆρχον παντοειδῆ πτηνά, ἐτέθη φώλιον ἀηδόνων καὶ μίγμα ἐν καμπῶν, μυρμηκῶν καὶ μικρῶν σκωλήκων ἀλευρου, τὸ ὅποιον εἶνε ἡ καλλιτέρα αὐτῶν τροφή. Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποστῶσι τὴν φυλακὴν, ἀπέθανον ταχέως, εἰμὴν δ' ἐν μικρὸν ἐπαιτοῦν τροφήν.

Ἐν κανάριον τὸ ἐλυπήθη, ἀλλ' ἡ τροφή αὐτοῦ τῷ ἐπιζένει μεγάλην ἀηδίαν. Ἐβίστασιν ἐπὶ πολὺ, μεταβαίνον ἀπὸ τοῦ μικροῦ εἰς τὸ τὴν τροφήν περιέχον δοχεῖον, καὶ ἀπὸ τοῦ δοχείου εἰς τὸ μικρόν.

Τέλος ὁ οἶκτος ὑπέρισχυσεν. Ἐλαβεν εἰς τὸ ῥάμφος τοῦ τὴν τροφήν, δι' ἐσπευσμένου κινήματος ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸ πειναλέον μικρόν, εἰτα μετέβη ταχέως καὶ ἐνίψε τὸ ῥάμφος αὐτοῦ ἔπραξε τοῦτο τρίς, πλυόμενον ἐπιμελῶς κατὰ τὰ μεταξύ διαλειμματα.

Μετὰ ἀρκούντως μακρὸν χρόνον ἐπαυελήθη φέρον καὶ πάλιν πρὸς αὐτὸ τροφήν τρίς, ἀποδεικνύων ἀρκούντως ὅτι τὸ ἐπράττε μετὰ μεγάλου κόπου. Τὸ μικρὸν ἀνετράφη καὶ ὑπερηγάπη τὴν τροφήν του. Ἀλλὰ τὸ ἄρρεν κανάριον, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀνεχθῆ τὰς πρὸς τὴν μικρὰν ἀηδίαν παρεχόμενας περιποιήσεις ἐφ' ἧσων αὐτὴ δὲν ἠδύνατο

νὰ τρώγῃ μόνη, ἤρξατο αἰτᾶ νὰ τύπη αὐτὴν διὰ τοῦ ῥάμφους του καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἀποσύρωσι τοῦ κλωβοῦ ὅπως τὴν σώσωσιν ἀπὸ τοῦ θανάτου.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Εἰς τῆς καρδίας μου τὸ βάθος
ἀνάτος λανθάνει πόνος
εἶνε μυστήριον τὸ πάθος,
ὅπως ἐγὼ γνωρίζω μόνος.

Ναί, σιωπῶ· οὐδεὶς γνωρίζει
ποιὸν ἐντὸς μου ἔχω σάλον,
καὶ ποῖα ὄνειλλα μαστίζει
τὸ στήθος μου τὸ λάθρα πάλλον.

Ἐκείνη ἄφροντις βαδίζει,
φαῖδρότης ὄλη, γοητεία,
οὐδ' ἐννοεῖ, οὐδὲ γνωρίζει,
ποῖα μὲ πνίγει τρικυμία.

Ἐν μέσῳ μαγικῶν ὀνείρων
περῶ, ὡς ὄναρ, ἡ ζωὴ τῆς,
καὶ διὰ παραδείσων μύρων
τροπῆς εὐδαιμονίας ἡ ψυχὴ τῆς.

Καὶ εἶμαι πάντοτε σιμὰ τῆς
οὐδὲν τελμῶ πλὴν νὰ αἰτήσω
ἐγνώρισά τὰ δνείρα τῆς
καλλίτερον ὡς σιωπήσω.

Κ' εἰς τῆς καρδίας μου τὰ βάθη
ἀγνός ὁ ἔρωσ μου ὡς μείνη
αὐτὴ οὐδέποτε ὡς μάθη
πῶς τὴν λατρεῖται ἐν ἀδύνη.

(Νοέμβριος, 1884)
Ἀθήναι

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεγάλῃ κινήτῃ γέφυρα πρόκειται νὰ κατασκευασθῇ ἐπὶ τοῦ Ταμείως, ἐνεκα τῶν δεημέραι ἀξάνουσων ἀναγκῶν τῆς διαβάσεως. Τὸ ὅλκον αὐτῆς μῆκος ἔσται 880 ἀγγλικῶν πηδῶν, καὶ 50 πηδῶν τὸ πλάτος. Αἱ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας δαπάναι ὑπολογίζονται εἰς 75,000 λίρας στερλίνας.

Κατ' αὐτὰς ἐδοκιμάσθη νέον εἶδος βπλου, ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ρισσιῦ, ἀνεψιοῦ τοῦ ὁμωνύμου γάλλου στρατηγού. Διὰ τοῦ βπλου τούτου πληρούμενον διὰ δύο χρονικῶν κινήσεων, δύναται τις νὰ ρίψῃ μέχρι τριᾶκόντα σφαιρῶν ἀνὰ λεπτόν.

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπηρέτην.

Γιατί δὲν ἀνοίξῃς τὴν πόρτα, ἀφοῦ ἐκτύπησα τὸ κουδούνι τόσαις φοραῖς;

Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, τῆς δύο πρώταις φοραῖς ποῦ χτυπήσατε δὲν ἀλοῦσα μόνον τὴν τρίτην!